

Riktlinjer ekonomiskt bistånd 2022

Antagen av socialnämnden:	2022-10-06
Ansvarig sektor:	socialtjänst
Ikraftträdande	2022-11-17
Giltighetstid	Gäller tills vidare
Revideras	Årligen
Diarienummer	OAN.2022.109

Ansvarig handläggare	Enhetschef Arbetsmarknads- och försörjningsstödsenheten
----------------------	---

Innehåll

1	Inledning och syfte	5
2	Akut boende	6
3	Arbetshinder sociala skäl.....	8
4	Arbetslösa unga vuxna	10
5	Arbetslösa vuxna	12
6	Babyutrustning	14
7	Barnomsorg	15
8	Barnperspektiv	16
9	Begravningskostnader	17
10	Bilnehav	21
11	Boendekostnad	23
12	Bostadskö, avgift	30
13	Dator och kostnad för internet	31
14	Depositionshyra.....	32
15	Egna företagare	33
16	Elkostnad	35
17	Elskuld.....	36
18	Fack- och a-kasseavgift.....	38
19	Flyttkostnader.....	39
20	Förmedling av egna medel	40
21	Försäkringar	42
22	Föräldralediga.....	43
23	Glasögon/kontaktlinser	44
24	Hemtjänstavgift	45
25	Hemutrustning	46
26	Inkomster och tillgångar	48

27	Jobbstimulans	49
28	Julpeng.....	51
29	Kläder och skor	52
30	Kosttillägg/specialkost	53
31	Kriminalvården.....	54
32	Legitimation	55
33	Magasinering	56
34	Matpengar	57
35	Poste Restante.....	58
36	Reducerad norm	59
37	Resekostnader.....	60
38	Rättshjälp och rättsskydd	62
39	Separation/skilsmässa	63
40	Sjukskrivna.....	64
41	Sjukvård och medicin.....	66
42	Skulder.....	68
42.1	Fackavgift/a-kasseskuld	69
42.2	Hyresskuld	69
42.3	Privata skulder	69
42.4	Skatteskuld.....	69
42.5	Underhållsskuld	70
43	Sommarpeng.....	71
44	Studering.....	72
45	Städning/sanering	74
46	Tandvård	75
47	Telefon	77
48	Umgänge	78
49	Uteätartillägg	79
50	Utgifter försörjningsstöd	80
50.1	Uppdelning	80
51	Utländska medborgare.....	81

52	Våld i nära relationer	84
	Att uppmärksamma våld i nära relationer.....	84

1 Inledning och syfte

Kommunens riktlinjer utgör ett komplement till Rätten till bistånd - 4 kap. 1 § socialtjänstlagen. Tillsammans med delegationsordning, prejudicerande domar och förordningar ska "Riktlinjer ekonomiskt bistånd 2022", utgöra grunden för arbetet med ekonomiskt bistånd i Ale kommun. Lagen är överordnad riktlinjerna. Riksnormen fastställs varje år av regeringen. Den bygger på kostnadsberäkningar som genomförs av konsumentverket. Socialtjänstlagens ramlagskaraktär innebär att kommunen har en stor frihet att utforma verksamheten och insatser efter skiftande lokala förutsättningar. Riktlinjerna ska ge stöd i det praktiska arbetet med utredningar, bedömningar och beslut. De ska ge stöd i att tolka lagstiftningen genom de individuella behovsbedömningar som alltid ska göras, då varje individ ska bli sedd utifrån sin livssituation. Riktlinjernas syfte är att säkerställa rättssäkerhet och en så hög grad av likabehandling som möjligt. Bedömningarna ska utifrån detta perspektiv vara stringenta och restriktiva.

Genom det ekonomiska biståndet ska den enskilde tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Ekonomiskt bistånd är samhällets yttersta skyddsnät för människor som inte själva kan tillgodose sina behov och är tänkt som en tillfällig lösning. Den enskilde har själv ett eget ansvar för sitt liv. Detta innebär att alla möjligheter som finns till egen försörjning ska utnyttjas innan rätten till bistånd träder in. Den enskilde har inte bara rättigheter utan även skyldigheter för att rätten till bistånd ska vara aktuellt. Den enskilde är ytterst ansvarig för att bli självförsörjande. Riktlinjerna gäller för försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd i Ale kommun.

2 Akut boende

Vid akut bostadslöshet där den enskilde står utan tak över huvudet för natten kan socialtjänsten vara skyldig att utge bistånd för att undvika en nödsituation, om det är det enda sättet för den enskilde att uppnå en skälig levnadsnivå. Vilket bistånd socialtjänsten då beviljar beror på den sökandes situation och behov. Ansökan om akut bistånd till tak över huvudet ska inte förväxlas med ansökan om annat mer långsiktigt boende.

Ekonomiskt bistånd till akut boende på vandrarhem kan beviljas om det är det enda sättet att undvika en akut nödsituation och då inga särskilda omständigheter som talar emot detta föreligger. Huvudregeln är att bistånd för ensamstående vuxen beviljas till boende i sovsal om inte särskilda omständigheter föreligger. För att vara berättigad till ekonomiskt bistånd till kostnad för vandrarhem krävs att den enskilde visar att den gör vad den kan för att försöka lösa sin situation på annat sätt. Detta innebär att den enskilde även har undersökt i sitt nätverk om akut lösning kan erbjudas tillfälligt.

Biståndsbeslut skall tas per vecka med krav på att den enskilde aktivt medverkar i bostadssökande och löpande redovisar sökta bostäder och försök till andra akuta lösningar.

Hushåll med barn

Om en barnfamilj är akut bostadslös ska samråd alltid ske med barn- och ungdomsenheten för en gemensam bedömning av vilket bistånd som bäst kan tillgodose barnens behov i den akuta situationen, samt för upprättande av planering för hur familjen kan ta sig ur sin akuta bostadslöshet. Bedöms behovet kunna tillgodoses genom tillfälligt bistånd på vandrarhem ansvarar arbetsmarknads- och försörjningsstödsenheten för beslut och verkställighet i enlighet med enhetens riktlinjer/delegation enligt nedan. Bedöms behov föreligga om andra akuta boendelösningar för barnen ansvarar barn och ungdomsenheten för beslut och verkställighet.

Vuxen med sociala problem och/eller psykisk ohälsa

Om en vuxen akut bostadslös person har andra problem som kan vara viktiga för att bedöma biståndsbehov så som missbruk eller svårare psykisk ohälsa, ska kontakt alltid tas med vuxenenheten och/eller biståndsenheten.

För sökande med svårare psykisk ohälsa som kan ställa särskilda krav på akut tak över huvudet lösning bör detta ske i samråd med vuxenenheten och biståndsenheten.

Våld i nära relation

Om en vuxen person är i behov av akut boende på grund av våld i nära relation (VINR) ska bedömning göras om huruvida personen är i behov av skyddat boende. Om personen ansöker om skyddat boende ansvarar vuxenenheten för utredning och beslut. Om personen inte är i behov av skyddat boende ansvarar arbetsmarknads- och försörjningsstödsenheten för utredning och beslut om akut bistånd i form av vandrarhem.

Delegation

1:e socialsekreterare på försörjningsstöd har delegation på bistånd till vandrarhem eller motsvarande med 3 % av basbeloppet per dygn och högst 1 månad. Kostnader utöver det beslutas av enhetschef.

3 Arbetshinder sociala skäl

Försörjningsstöd kan utgå till arbetslösa personer som av olika skäl just nu inte kan stå till arbetsmarknadens förfogande, men som saknar sjukintyg från läkare. Det kan till exempel röra sig om personer med ett omfattande missbruk eller personer som har andra sociala problem som vid tidpunkten för ansökan om försörjningsstöd omöjliggör ett deltagande i arbetsmarknadsrelaterade åtgärder eller saknar förmåga att klara ett arbete helt eller delvis.

Missbruksproblematik

När handläggare har grundade skäl att misstänka att den sökande har en pågående missbruksproblematik som påverkar arbetsförmågan ska detta utredas. I dessa fall kan nämnden ställa krav på att den enskilde medverkar i utredning av arbetsförmåga för rätten till biståndsförsörjningsstöd. Den biståndssökande kan även ha ett ansvar att delta i planerade vårdinsatser då annars oklarheter om missbrukets pågående omfattning kan uppstå. Observera att krav aldrig kan ställas att den sökande ska delta i rehabiliterande insatser för rätten till försörjningsstöd, men att en förutsättning för att försörjningsstöd ska beviljas är deltagande i de åtgärder som är nödvändiga för att en utredning av hans/hennes arbetsförmåga kopplad till misstänkt missbruk ska kunna göras.

Exempel på utredningsmetoder som kan bidra till kartläggning av förekomst av missbruksproblematik:

- inhämta den sökandes egen beskrivning av sitt användande av alkohol eller andra droger
- drogtester/alkotester, används när det är nödvändigt för att utreda huruvida den sökande använder droger eller inte, och i vilket omfattning
- tidigare erfarenhet på arbetsmarknaden eller i arbetsmarknadsåtgärder

Om den sökande har en konstaterad missbruksproblematik ska bedömning göras ifall detta hindrar honom/henne från att stå till arbetsmarknadens förfogande helt eller delvis och ställning tas kring om andra behov av insatser istället föreligger. Vid utredning används ovan nämnda utredningsmetoder. Vuxenenhetsens utredning kan också bidra till kartläggning av den sökandes arbetsförmåga.

Bedömningen ligger därefter till grund för vilka krav som ska ställs på den enskilde vid ansökan om försörjningsstöd. Försörjningsstöd kan utgå under utredningstid, under förutsättning att den sökande deltar i utredningen.

Om utredning visar att den sökande helt eller delvis saknar förmåga att stå till arbetsmarknadens förfogande på grund av en missbruksproblematik har socialtjänsten ansvar för rehabiliterande och motiverande insatser. Vid konstaterat missbruk ska alltid socialsekreterare på vuxenenheten medverka för utredning och bedömning av biståndsbehov.

Konstaterat arbetshinder vid missbruk

Utgångspunkten är att biståndssökande som befinner sig i ett aktivt och konstaterat missbruk som helt eller delvis hindrar honom/henne att stå till arbetsmarknadens förfogande i första hand skall erbjudas vård och behandlingsinsatser för att uppnå drogfrihet.

Den enskilde har vid aktivt missbruk ansvar för att delta i planerade möten med arbetsmarknads- och försörjningsstödsenheten som är nödvändiga för att pröva den enskildes behov av försörjningsstöd, samt för att kunna avgöra hur försörjningsstödet skall utbetalas för att det inte skall medverka till att förvärra missbruksproblematiken. Beroende på den enskildes situation och förmåga kan försörjningsstödet reduceras eller helt eller delvis utbetalas på ett sätt som säkerställer att det går till avsett ändamål. Detta görs om det finns en påtaglig konkret risk för att den sökande använder biståndet till annat än avsett ändamål och/eller försätter sig i risk för en nödsituation.

Motiverande insatser

När den sökande har en konstaterad missbruksproblematik som hindrar honom/henne från att stå till arbetsmarknadens förfogande, men avböjer lämpliga rehabiliterande insatser har socialtjänsten ansvar för att arbeta motiverande med den sökande. Alla handläggare som kommer i kontakt med en person med missbruksproblematik, där drogfrihet är en förutsättning för det egna ärendets utveckling och måluppfyllelse, ansvarar för motivationsarbetet. Ett MI-inriktat förhållningssätt används, tillsammans med lämpliga tekniker förknippade med MI. Motivationsarbete kan ske tillsammans med handläggare på vuxenenheten.

Andra sociala skäl

Andra sociala skäl som hindrar den sökande från att stå till arbetsmarknadens förfogande fullt ut kan exempelvis vara problem i familjen, som skolvägran hos barn eller svårare familjeproblem, eller ohälsa hos sökande som inte är villig att delta i vård och behandling hos sjukvården. Biståndssökande som bedöms ha en svårare psykisk ohälsa som bidragande anledning till social problematik, och som kräver vård och behandlingsinsatser, ska motiveras till detta.

4 Arbetslösa unga vuxna

Försörjningsstöd kan utgå till arbetslösa unga vuxna (18-25 år) som inte kan försörja sig genom arbetslöshetsersättning eller aktivitetsstöd, på samma sätt som till vuxna. Arbetet med arbetslösa unga vuxna upp till 25 års ålder är ett prioriterat område. En förutsättning för att den enskilde ska vara berättigad ekonomiskt bistånd är att han/hon står till arbetsmarknadens förfogande och är aktivt arbetssökande på samma sätt som beskrivs under arbetslösa vuxna.

Samverkan med Arbetsförmedlingen

Målsättningen är att tillsammans med Arbetsförmedlingen och arbetsmarknadsenheten erbjuda den unge en relevant åtgärd såsom söka jobbaktivitet, arbetsträning, praktik eller liknande inom 14 dagar från ansökningstillfället med syfte att öka den enskildes förmåga till självförsörjning. Parterna skall verka för att samordna insats och genomförandeplan samt uppföljning.

Enligt 4 kap 4 § SoL kan ungdomar under 25 år, som får ekonomiskt bistånd under viss tid och som inte kan beredas någon lämplig arbetsmarknadsåtgärd genom arbetsförmedlingen, anvisas till kompetenshöjande eller arbetsrehabiliterande insatser inom kommunfinansierade verksamheter. Samråd ska ske med Arbetsförmedlingen innan beslut fattas.

Om den enskilde utan godtagbart skäl avböjer att delta i praktik eller kompetenshöjande verksamhet kan fortsatt ekonomiskt bistånd vägras (helt avslås) eller nedsättas (reduceras) med stöd av 4 kap 5 § SoL. Beslut att vägra eller reducera det ekonomiska biståndet kan också fattas enligt 4 kap 1 § SoL. Vid enstaka ogiltig frånvaro reduceras det ekonomiska biståndet med ett dagsbelopp per utebliven dag, se rutin för ogiltig frånvaro.

Genomförandeplan

Handläggande socialsekreterare och den enskilde ska gemensamt upprätta en skriftlig genomförandeplan. Genomförandeplanen skall upprättas om den enskilde bedöms vara i behov av ekonomiskt bistånd längre tid än tre månader. Syftet med planen är att skapa en tydlig struktur för genomförandet och uppföljningen av en beslutad insats. Vad som ska göras, vem som ska göra vad, när och hur det ska göras.

Planen skall innehålla kortsiktiga och långsiktiga mål för att den enskilde skall bli självförsörjande och datum för när planen skall följas upp. Det ska framgå av planen vad den

enskilde ska uppfylla för villkor för rätten till bistånd. Den enskilde skall underteckna planen.

Arbetslöshetsersättning

Samma rätt till arbetslöshetsersättning gäller som för arbetslösa vuxna. När en ung vuxen upp till 25 år har varit registrerad som aktivt arbetssökande i 90 dagar skrivs han/hon in i Arbetsförmedlingens jobbgaranti för unga. Det innebär bland annat att den sökande har rätt till ersättning i form av aktivitetsstöd. Aktivitetsstöd beviljas av Arbetsförmedlingen, men beräknas och utbetalas av Försäkringskassan. Socialtjänsten har rätt att ta del av information om hur mycket som betalats ut till en enskild sökande, denna information finns i bastjänsterna i Treserva.

Förälders försörjningskyldighet

Föräldrar har underhållsskyldighet gentemot barn enligt 7 kap Föräldrabalken (FB). Underhållsskyldigheten upphör då barnet fyller 18 år eller vid senare tidpunkt då barnet slutar gymnasieskolan, dock senast när den unge fyller 21 år. Denna underhållsskyldighet gäller oavsett om den studerande bor i föräldrahemmet eller ej.

Ansöker ungdom vars föräldrar är underhållsskyldiga skall denne i första hand hänvisas till sina föräldrar. Vid behov kan föräldrarna ansöka om ekonomiskt bistånd för prövning ifall de har behov av försörjningsstöd för att kunna försörja sitt barn.

Ungdomar som avbryter sina gymnasiestudier har ansvar för att planera för sin försörjning, och ska i första hand hänvisas/motiveras tillbaka till studierna.

5 Arbetslösa vuxna

Rätten till försörjningsstöd vid arbetslöshet förutsätter att man står till arbetsmarknadens förfogande på heltid och söker och tar lämpligt arbete. Deltidsarbeten, tillfälliga arbeten, vikariat med mera eller arbeten utanför det yrkesområde eller geografiska område där man tidigare arbetat ska också sökas i avvaktan på att finna heltidsarbete.

Aktivt arbetssökande

Innan försörjningsstöd beviljas skall den sökande redogöra för på vilket sätt han/hon står till arbetsmarknadens förfogande.

Arbetslös och arbetsför vuxen ska vara registrerad som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen, och vid varje ansökningstillfälle redogöra för vilka arbeten som sökts. Den enskilde ska vara aktivt arbetssökande varje vardag om han/hon är arbetssökande på heltid. Med aktivt arbetssökande menas att man söker alla förekommande arbeten som man har möjlighet att få: hel- och deltidsanställning, vikariat och timanställning. Om den enskilde har någon form av arbetshinder som hindrar honom/henne från att stå till arbetsmarknadens förfogande fullt ut (så som inskränkningar i arbetstid eller arbetsuppgifter) ska detta styrkas med läkarintyg eller annat lämpligt underlag.

Krav om kompetenshöjande eller arbetsrehabiliterande insats

Enligt 4 kap 4 § SoL kan vuxna över 25 som får ekonomiskt bistånd under viss tid och som inte kan beredas någon lämplig arbetsmarknadsåtgärd genom Arbetsförmedlingen, anvisas till kompetenshöjande eller arbetsrehabiliterande insatser inom kommunfinansierade verksamheter. Samråd ska ske med Arbetsförmedlingen innan beslut fattas.

Samverkan med Arbetsförmedlingen kring enskilda

Skriftligt samtycke till kontakt med Arbetsförmedlingen upprättas. Huvudregeln är att en kontakt tas med ansvarig handläggare på Arbetsförmedlingen för samverkan kring planering och för utredning kring rätten till bistånd. Vid behov av fördjupad samverkan kring planering bokas 3-partsmöte med handläggare på Arbetsförmedlingen. Vid osäkerhet kring vem som är handläggare kontaktas Arbetsförmedlingens utsedda kontaktperson för Ale.

Om en sökande uppmanas att registrera sig som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen och kännedom finns om att denne har ett ökat behov av samverkan mellan socialtjänsten och

Arbetsförmedlingen kontaktar handläggaren Arbetsförmedlingen i förväg. Eventuellt bokas 3-partsmöte för inskrivning.

Samverkan med arbetsmarknadscoach kring enskilda

Aktualisering för kartläggning och kompetenshöjande insatser genom arbetsmarknadscoach sker genom uppdrag från ansvarig handläggare. Samverkan kring och uppföljning av enskilda sker löpande mellan coach och handläggare.

Arbetslöshetsersättning

Om den enskilde har varit medlem i en a-kassa bör han/hon vara berättigad till arbetslöshetsersättning. Om den enskilde inte varit medlem i en a-kassa kan han/hon ändå söka ersättning på grundnivå från alfakassan. I vissa fall, till exempel om den enskilde har överskridit tidsgränsen för a-kassa eller om han/hon har aktiv insats via Arbetsförmedlingen, kan det istället vara aktuellt med aktivitetsstöd. Aktivitetsstöd beviljas av Arbetsförmedlingen, men beräknas och utbetalas av Försäkringskassan. Socialtjänsten har rätt att ta del av information om hur mycket som betalats ut till en enskild sökande, denna information finns i bastjänsterna i Treserva.

6 Babyutrustning

Kostnad för babyutrustning kan beviljas i samband med barns födelse.

Nödvändig utrustning

Bistånd kan beviljas för anskaffning av barnvagn, säng, sängutrustning, badbalja, skötdyna, barnstol och en grunduppsättning kläder till en skälig kostnad. En individuell bedömning skall göras och hänsyn skall tas till om det finns utrustning som kan ärvas av syskon eller om behovet kan täckas på annat sätt, till exempel genom att låna viss del av utrustningen av familj eller bekanta.

Kostnad

Biståndet baseras på kostnad för begagnade saker och prisuppgift kan inhämtas från till exempel Blocket eller andra annonssajter. Undantaget är kläder, skötdyna och sängutrustning där bistånd kan beviljas till nypris. Att kunna planera för sitt barn är en viktig del i föräldraskapet varför biståndet till spädbarnsutrustning kan betalas ut helt eller delvis närmaste veckorna innan planerad födsel

Barnets riksnorm skall beviljas och utbetalas så fort barnet är fött. Dokument babyutrustning finns i Sharepoint.

Delegation

Socialsekreterare beslutar om kostnad för babyutrustning upp till 10 % av basbeloppet.

7 Barnomsorg

Barnomsorgskostnad är att anses som en godkänd utgift vid ansökan om försörjningsstöd om barnet har plats i kommunal barnomsorg eller barnomsorg som kommunen stöder. Sökande har själv skyldighet att se till att barnomsorgsavgiften är baserad på aktuell inkomstuppgift, vilket ofta innebär att avgiften nedräknas till noll kronor. Om hushållets skattepliktiga inkomster understiger 11 000 kr/mån tas ingen avgift ut för barnomsorgen.

Vid delat boende tillse att barnomsorgsavgiften/räkningen är delad utifrån föräldrarnas respektive inkomst och barnomsorgsbehov.

För barnomsorgsskulder se riktlinje skulder.

Kö till barnomsorg

Huvudregeln är att föräldrarna ska ställa sitt barn i kö till barnomsorg fyra månader innan barnet fyller ett år, för att möjliggöra återgång till arbete, arbetssökande, studier eller annan sysselsättning vid barnets ettårsdag. Föräldrarna kan ha sparade dagar kvar av föräldraledigheten att använda vid till exempel framtida inskolningar. Ibland kan plats i barnomsorgen erbjudas innan fyra månader har gått från det att barnet ställts i kö, men aldrig innan barnet är ett år. För utredning av kötid och andra frågor kan kösamordnade inom barnomsorgen kontaktas med samtycke från den sökande.

Delegation

Socialsekreterare har delegation att besluta om kostnad för barnomsorg enligt kommunens taxa. Vid kostnader därutöver fattas beslut av arbetsutskottet för individärenden.

8 Barnperspektiv

Enligt prop. 1996/97:124 skall barnperspektivet särskilt beaktas när familjer ansöker om ekonomiskt eller annat bistånd hos socialtjänsten. Barnets bästa är inte alltid direkt avgörande för vilka beslut som fattas, men ska alltid beaktas, utredas och redovisas.

I det dagliga arbetet säkerställs att barnperspektivet och barnkonventionen tas till vara genom bland annat följande rutiner:

- I utredning som gäller hushåll med hemmavarande barn eller umgängesbarn ska alltid barnens situation kopplat till den ekonomiska situationen utredas och dokumenteras, om det inte är uppenbart obehövt.
- Barnfamiljer med långvarigt biståndsbehov är särskilt prioriterade. Om enheten eller enskilda handläggare hamnar i en situation där arbetsuppgifter måste prioriteras ska arbetet fokuseras på familjer med barn i hushållet. Att bidra till att föräldrar blir självförsörjande kan vara den enskilt viktigaste uppgiften för att förbättra barns villkor.
- Barnfamiljer med biståndsbehov som överskrider ett år ska alltid erbjudas hembesök för att bedöma barnets behov utifrån hemsituationen. Vid hembesöket utreds bland annat om barnet har den hemutrustning och den typ av utrymme som behövs för vila, lek och skolarbete.
- Barnfamiljer med långvarigt biståndsbehov ska erbjudas julpeng och sommarpeng (se respektive separat riktlinje).
- Om barn i familjer som uppbär försörjningsstöd har feriearbete ska inkomsten inte beaktas vid beräkning av familjens ekonomiska bistånd upp till motsvarande ett prisbasbelopp. Barn får ha ett eget sparande om upp till 15 % av prisbasbeloppet utan att detta påverkar familjens rätt till ekonomiskt bistånd.
- När det kommer till socialtjänstens kännedom att familjer med barn riskerar att bli av med sin bostad ska detta särskilt följas upp enligt "Rutin vid uppsägning av barnfamilj".
- Varje år i mars månad genomförs en sammanställning av antalet barnfamiljer med långvarigt bistånd. Barnperspektivet tas upp på APT eller metod.

9 Begravningskostnader

Begravningskostnader skall ersättas av dödsboet. När tillgångar saknas eller är för knappa och inte heller maka/make har förmåga att svara för kostnaderna utgår ekonomiskt bistånd till hela eller del av begravningskostnaden.

Tillgångar i dödsboet

Begravningskostnader går före alla andra kostnader som kan belasta dödsboet, så som obetald hyra, hushållsel, telefon eller kostnader för utflyttning och städning av bostaden. Begravningskostnader går också före eventuella skulder i dödsboet. Om det finns medel på banken som kan bekosta hela eller delar av begravningskostnaden bör dödsbodelägare uppmanas att betala faktura på begravning och/eller gravsten så snart som möjligt för att undvika att banken kvittar eller Kronofogden utmäter tillgångarna.

Rätten till bistånd bedöms utifrån dödsboets ekonomiska situation och inte dödsbodelägarnas (undantag: se rubrik efterlevandes försörjningsskyldighet nedan). Socialtjänsten kan dock beakta om den avlidne exempelvis har gett bort eller förmånligt sålt tillgångar till en dödsbodelägare före dödsfallet.

Försäkringar som faller ut kan vara en tillgång i dödsboet. Även överskjutande skatt kan vara en tillgång. Observera att besked kring skatten kan komma året efter dödsfallet.

Ibland har en pension (eller annan inkomst) utbetalats till den enskilde efter dödsdagen, som egentligen inte skulle ha utbetalats. Också detta belopp är att betrakta som en tillgång i dödsboet som kan användas till begravningskostnader, även om beloppet återkrävs av Pensionsmyndigheten. Dödsbodelägarna ska då rådask att använda pengarna till begravningen, och informeras om att skulden kommer att falla när dödsboanmälan/bouppteckning är antagen av Skatteverket.

Kostnader för begravning och gravsten

Godtagbar kostnad för begravning vid beräkning av ekonomiskt bistånd är maximalt 50 % av basbeloppet. Kostnaden avser att täcka nödvändiga kostnader för att ordna en skälig begravning, i form av gravsten/urnsättning, kista, svepning, smyckning, annons, programblad, transport av urna/kista, begravningsbyråns arvode samt enklare förtäring. Godtagbar kostnad för gravsten är maximalt 16 % av basbeloppet för liggande sten och 25 % av basbeloppet för stående sten.

Hänsyn tas till allmänt vedertagna begravningstraditioner och i förekommande fall olika religiösa och etniska gruppers speciella önskemål om hur en begravning skall ordnas. Den avlidnes och anhörigas önskemål beträffande formerna för begravningen bör respekteras, om kostnaden är skälig. Även begravning utomlands godtas upp till maximalt godtagbart belopp enligt ovan. Som underlag på kostnaden godtas faktura eller liknande underlag med fastslaget belopp, inte offerter eller annat underlag med beräknade kostnader. Ansökan om bistånd till betalning av begravningskostnader kan avse reglering av skuld till begravningsfirma. Om det vid prövning av sådan ansökan konstateras att bistånd till begravningen skulle beviljats vid dödsfallet kan bistånd beviljas.

Återkrav

Om det är osäkert ifall det finns försäkringar som kan täcka begravningskostnader helt eller delvis kan socialtjänsten utge ekonomiskt bistånd mot återkrav.

Om det inte står helt klart att dödsboet inte kommer att få återbäring av skatt nästföljande år ska bistånd beviljas med krav om återbetalning. En av dödsbodelägare undertecknad fullmakt skickas då till Skatteverket för att överskjutande skatt i så fall ska återbetalas direkt till socialtjänsten.

Observera att bistånd beviljas enligt 4 kap 2 § SoL och kopplas till återkrav enligt 9 kap 2 § 2 stycket. Detta då bistånd inte kan beviljas som förskott på förmån enligt 4 kap 1 § när det endast är troligt att en inkomst kommer att komma. Ansökan ska då avslås enligt 4 kap 1 § med hänvisning till att eventuella inkomster inte kan utredas innan beslut måste fattas och att behovet kan tillgodoses genom utgivet bistånd enligt 4 kap 2 § SoL. Se vidare kammarrättens dom 140127 mål nr 3827-13.

Utredning av rätten till bistånd

Dödsboet ansöker om ekonomiskt bistånd till begravningskostnaderna och dödsboet kan företrädas av en eller flera dödsbodelägare eller av person som har fullmakt från dödsbodelägare att företräda dem. Vem eller vilka som är dödsbodelägare framgår av handlingar från Skatteverket och av dödsboanmälan/bouppteckning, i allmänhet är det efterlevande make/maka eller den avlidnes barn. Om dödsbodelägare vill att endast en av dem, eller någon annan, företräder dödsboet måste de uppvisa en fullmakt undertecknad av samtliga dödsbodelägare. En fullmaktsblankett finns i Treserva.

Om det finns inga eller få tillgångar i dödsboet kan dödsbodelägarna välja om de ska upprätta en bouppteckning hos Skatteverket eller om de ska upprätta en dödsboanmälan hos kommunen. Dessa och handlingar som styrker både dödsboet och make/makas inkomster och tillgångar behövs till dödsboanmälan såväl såsom underlag för ansökan om bistånd till begravning och gravsten. Ofta har en dödsboanmälan upprättats hos kommunen, som då har utrett dödsboets ekonomi. Denna utredning kan vara till god hjälp i utredningen av ekonomiskt bistånd, men observera att vissa saker skiljer en dödsboanmälan från en bedömning av ekonomiskt bistånd, varför en egen prövning ändå måste göras.

De underlag som behövs till ansökan kan vara följande:

- släktutredning*
- bouppteckning eller dödsboanmälan*
- kopia av senaste deklARATIONEN*
- uppgifter om kontanter vid dödsdagen*
- kontosammanställning/ekonomisk översikt från alla banker*
- kontoutdrag från alla konton en månad innan dödsdagen och framåt
- uppgifter om eventuella försäkringar som kan tillfalla dödsboet*
- uppgifter om eventuella försäkringar som kan tillfalla make/maka, sambo eller försörjningsskyldig förälder till den avlidne
- underlag på andra tillgångar*
- underlag på begravningskostnad och kostnad för gravsten*
- underlag på make/makas, sambos eller försörjningsskyldig förälders inkomster och utgifter.

Uppgifter markerade med * finns ofta hos kommunens handläggare av dödsbon. Samtycke till kontakt med denne efterfrågas då, så att både dödsboutredning och underlag kan inhämtas.

Vid osäkerhet kring hur en ansökan ska handläggas eller bedömas kan jurist hos SKR kontaktas. Upp till en timmes rådgivning per ärende fås utan extra kostnad.

Efterlevandes försörjningsskyldighet

Huvudregeln är att kostnad för begravning ska täckas av dödsboets egna tillgångar. Om det finns en efterlevande make/maka, sambo eller försörjningsskyldig förälder provas ansökan mot deras ekonomiska förmåga att bekosta begravningen. Detta då försörjningsskyldighet även omfattar begravningskostnader för avliden på samma sätt som vid ansökan om ekonomiskt bistånd i övrigt. En prövning görs därför mot deras tillgångar och inkomster och de ska bekosta begravningen så långt det är möjligt, om det inte är oskäligt. Normberäkning

görs utifrån den försörjningsskyldiges ekonomiska situation för att bedöma om kostnaden helt eller delvis kan betalas av denne. Ett visst planeringsansvar kan krävas i vissa fall, men rätten till bistånd bör inte prövas mot kommande normöverskott hos den anhörige.

Kostnader för anhörig

För anhörig som är berättigad till försörjningsstöd kan ekonomiskt bistånd med max 10% av basbeloppet beviljas för täckande av kostnader i samband med närståendes begravning. Som närstående betraktas föräldrar, egna eller makes barn och syskon eller annan person som stått sökanden nära.

Kostnaderna kan gälla resor till begravning inom och utanför Sverige (billigaste färdstätt), blommor i samband med begravning (ca 1,5% av basbeloppet), hyra eller eventuellt inköp av kläder.

Delegation: Socialsekreterare och socialadministratör

10 Bilinnehav

Ekonomiskt bistånd kan i princip inte beviljas till sökande som innehar bil (gäller även motorcykel, moped och släp), eftersom det i regel innebär en ekonomisk tillgång som kan användas till hushållets försörjning. Inkomsten från en försäljning, eller bilens värde, medräknas som inkomst vid beräkning av ekonomiskt bistånd. Om bilen är köpt via kreditköp medräknas endast den summa som kvarstår sedan krediten reglerats som inkomst.

Vid värdering av bil, tänk på att kontrollera senaste besiktningsuppgifter på Transportstyrelsens hemsida. Tips på webbsida är www.blocket.se eller www.bilpriser.se för att värdera bilen. Huvudregeln är dock att den enskilde inlämnar värderingsintyg på bilen från en bilfirma. En månads rådrumstid föreligger vid försäljning av bil.

Kriterier för prövning av godkänt bilinnehav

- Om den sökande har beviljats bilstöd från Försäkringskassan.
- Om bilen är en förutsättning för att den sökande ska kunna ta sig till och från sitt arbete eller om den behövs i arbetet. Möjligheten att söka skattejämkning ska då prövas.
- Om bilen är nödvändig utifrån hälsomässiga eller sociala skäl. Samråd med 1:e socialsekreterare ska ske innan beslut.

Ersättning för bilkostnader

Om innehav av bil godtagits görs en bedömning av ifall det är möjligt för den enskilde att sälja sin bil för att byta till en billigare modell, för att på så sätt få tillgång till pengar för hushållets försörjning. Huvudregeln är att bil av värde om maximalt ett basbelopp godtas, enligt Socialstyrelsens rekommendationer. Om bilen är av ett högre värde ställs krav att den enskilde säljer bilen och köper en billigare modell. Överskjutande medel vid försäljning används till hushållets försörjning.

Om bilinnehav har bedömts som nödvändigt beviljas ersättning enligt Skattemyndighetens bilersättning, vilket då ska täcka alla kostnader för bensin, skatt, försäkring, besiktningar och reparationer. Bistånd till begagnade däck kan beviljas efter samråd med 1:e socialsekreterare. Undantag kan göras vid ny ansökan om försörjningsstöd då faktiska nödvändiga kostnader kopplade till bilen kan godtas.

Ekonomiskt bistånd till inköp av bil, eller avbetalning på en bil beviljas inte.

Delegation

Socialsekreterare fattar beslut om att godkänna bilinnehav samt bevilja bistånd till driftskostnader vid arbetsresor och medicinskt styrkta skäl. Vid godkännande av bilinnehav i övriga fall fattas beslut av 1:e socialsekreterare.

11 Boendekostnad

Bistånd beviljas till skälig boendekostnad. Huvudregeln är att faktiskt avtalad hyra beviljas. Utgångspunkten vid bedömningen av vad som är skälig boendekostnad ska vara vad en låginkomsttagare på orten normalt har möjlighet att kosta på sig. Om boendekostnaden bedöms vara för hög i förhållande till vad som är skäligt för det aktuella hushållet är det rimligt att ställa krav på byte av bostad. Detta är främst motiverat vid långvarigt boståndsbehov.

Högsta godtagbara boendekostnad

Högsta godtagbara boendekostnad är detsamma som Riksförsäkringsverket använder sig av vid beräkning av bostadsbidrag och justeras årsvis i Försäkringskassans föreskrifter om genomsnittlig och högsta godtagbara bostadskostnad.

Vid bedömning av vad som är en rimlig hyreskostnad ska hänsyn dessutom tas till att bostaden ska vara storleksmässigt anpassad till familjens behov till så låg hyra som möjligt:

Högsta godtagbara boendekostnad för hyreslägenhet innefattar varmhyra (exkl hushållsel).

Högsta godtagbara boendekostnad för hyrt hus/villa innefattar kallhyra, vatten och avlopp samt kostnad för uppvärmning (exkl hushållsel).

Högsta godtagbara boendekostnad godtas under förutsättning att det inte finns något boendelalternativ till en lägre genomsnittlig boendekostnad, jämfört med vad en låginkomsttagare på orten har råd med. Vid nyligen upphyrd lägenhet skall hyreskostnaden i förhållande till andra jämförbara möjliga alternativ alltid prövas. Vid osäkerhet kring vad som är en skälig boendekostnad ska kontroll göras med det kommunala bostadsbolaget Alebyggen för att utreda vad en lägenhet av nödvändig storlek kostar i hyra.

Rådrumstid

Individer eller familjer som på grund av oförutsägbara händelser som exempelvis arbetslöshet kan behöva tid för att ordna en billigare bostad. Under fyra månader kan den sökande beviljas hyreskostnad över högsta godtagbara kostnad för att kunna möjliggöra en omställning för att hitta billigare boende. I vissa fall kan rådrumstiden utökas till sex månader beroende på särskilda omständigheter, som exempelvis barnfamiljer som behöver bo i ett visst område på grund av etablerad skola för barnen med mera. Rådrumstid över sex månader beslutas av individutskottet.

Bostadens storlek

Vid bedömning av vad som är en rimlig hyreskostnad tas hänsyn till att bostaden ska vara storleksmässigt anpassad till familjens behov till så låg hyra som möjligt. En bedömning av om bostadens storlek är skälig med hänsyn till hushållets storlek och andra förutsättningar kan ibland behöva göras. En sådan bedömning kan bli aktuell både i de fall hushållet kan tänkas ha en reell möjlighet att sänka sina boendekostnader genom att flytta till en mindre bostad och i de fall hushållet planerar att öka sina boendekostnader genom att flytta till en större bostad.

Huvudregeln är att det i en bostad kan bo upp till två personer per rum, kök och badrum oräknat, och att ett hushåll med fler personer än så i en bostad kan betraktas som trångbodda. En individuell prövning måste dock göras i varje enskilt fall, där hänsyn tas till om det finns hälsomässiga eller sociala skäl att göra en annan bedömning. Något generellt krav att flytta till en mindre bostad finns inte och

när bedömning görs av om den sökande har möjlighet att minska behovet av försörjningsstöd genom att flytta till en billigare bostad skall en individuell bedömning göras.

Vid bedömning av skälig boendekostnad ska hänsyn tas till barns behov av utrymme också då den som uppbär försörjningsstöd enbart har barnet hos sig under umgängestid. Behovet av utrymme skall ställas i relation till omfattningen av umgänget. Barn som vistas hos umgängesföräldern oregelbundet eller sällan har inte samma behov av utrymme som barn som vistas hos föräldern ofta eller regelbundet. Om barnet bor lika mycket hos båda föräldrarna (växelvis boende) skall båda föräldrarnas boendekostnad beräknas som för boendeförälder.

Förändring av boendekostnad

Hushåll med behov av försörjningsstöd som flyttar till nytt boende och hushåll som kan bli i behov av försörjningsstöd efter en flyttning har ett ansvar att planera sitt boende så att hushållet får minsta möjliga behov av ekonomiskt bistånd. Om den enskilde kan förväntas vara i behov av försörjningsstöd efter flyttningen har han/hon skyldighet att välja det billigaste boendet som tillgodoser hushållets behov.

Bistånd till högre boendekostnad efter flyttning under pågående biståndsperiod utgår normalt inte såvida inte flyttning är nödvändig för att den enskilde skall uppnå skälig levnadsnivå. Det kan t.ex. gälla följande situationer:

- då det finns medicinska och/eller starka sociala skäl till flytten
- då bostaden inte uppfyller en skälig bostadsstandard med hänsyn till fysisk miljö och utrustning.

Om det kan anses rimligt att den sökande flyttar till billigare bostad, men han eller hon ändå inte gör det, skall biståndet för boendekostnaden fastställas till ett skäligt belopp utan beaktande av den faktiska boendekostnaden. Skälig rådrumstid för en flytt är 4 månader om det inte föreligger särskilda skäl.

Hyresrätt 1:a hand

Vid ett förstahandsavtal på en hyresrätt krävs hyresavtal alltid in för bedömning av kostnadens rimlighet. Vid juridiska frågor kring hyresrätter kan Hyresnämnden kontaktas.

Bostadsrätt

Bostadsrätt är en realiserbar tillgång om den genom försäljning kan ge inkomster till försörjningen. Om biståndsbehovet bedöms bli långvarigt, mer än tre månader, utgör detta skäl till försäljning av bostaden. Krav ska då ställas på att bostaden lämnas till mäklare för försäljning. Skäligt rådrum för att försälja och avflytta från bostaden är fyra månader om inte särskilda skäl finns. En förutsättning för att krav på byte av bostad ska kunna ställas är att den enskilde har en realistisk möjlighet att få en annan bostad. Om den sökande när skälig rådrumstid har löpt ut kan visa att han/hon har gjort vad han/hon kan för att hitta en annan bostad men inte lyckats kan rådrumstiden förlängas. En tät uppföljning ska då göras för att säkerställa att den sökande även fortsättningsvis gör vad han/hon kan för att hitta en annan bostad.

I boendekostnad för bostadsrätt räknas månadsavgiften till bostadsrättsföreningen plus räntan på lån för lägenheten. Under förutsättning att den sökande har möjlighet att göra skatteavdrag räknas 70 % av räntan som kostnad. Amortering av lån ska aldrig räknas in i den totala boendekostnaden, då amortering utgör kapitalbildning.

Eget hus

Eget hus är en realiserbar tillgång om den genom försäljning kan ge inkomster till försörjningen. Om biståndsbehovet bedöms bli långvarigt, mer än 3 månader, utgör detta skäl till försäljning av bostaden. Krav ska då ställas på att bostaden lämnas till mäklare för försäljning. Skäligt rådrum för att försälja och avflytta från bostaden är fyra månader om inte särskilda skäl finns. Om den sökande när skälig rådrumstid har löpt ut kan visa att han/hon har gjort vad han/hon kan för att hitta en annan bostad men inte lyckats, kan rådrumstiden förlängas. En tät uppföljning ska då göras för att säkerställa att den sökande även fortsättningsvis gör vad han/hon kan för att hitta en annan bostad.

I boendekostnad för eget hus ingår tillsammans med räntan eventuella kostnader för vatten, uppvärmning, sophämtning, villaförsäkring och tomträttsavgäld. Under förutsättning att den sökanden har möjlighet att göra skatteavdrag räknas 70 % av räntan som kostnad. Amortering av lån ska aldrig räknas in i den totala boendekostnaden, då amortering utgör kapitalbildning.

Om bostaden är eluppvärmd faktureras vanligtvis värme och hushållsel på samma faktura. För att beräkna vad av detta som är hushållsel används riktlinjerna för elförbrukning (se flik

E). Beräkna en ungefärlig genomsnittlig boendekostnad per månad utslaget över året för att fastställa den månatliga boendekostnaden i eget hus.

Om huset inte utgör någon realiserbar tillgång bör en genomgång av den ekonomiska situationen kopplat till boendet göras. Vid boende i eget hus krävs vanligtvis ett sparat kapital för att klara kostnader för nödvändiga och oförutsedda reparationer, byte av vitvaror och liknande. Därför bör utredning göras av hur den enskilde kan lösa sådana situationer genom exempelvis banken eller på annat sätt, av skicket på huset, samt bedömning av längden på biståndsbehovet för att kunna avgöra om ett kvarboende är rimligt och realistiskt.

Andrahandsboende

För andrahandsboende gäller samma regler beträffande skälig standard och kostnad samt krav på flyttning som vid förstahandskontrakt. Ett av fastighetsägaren godkänt andrahandskontrakt ska eftersträvas. Ett skriftligt avtal mellan sökanden och förstahandshyresgästen ska alltid uppvisas. Detta ska innehålla överenskommelse om hyrestidens längd, ömsesidig uppsägningstid, hyrans storlek och vad som ingår i hyran. Lägenhetens adress ska framgå. Förstahandskontrakt eller hyresspecifikation ska begäras in, men kan inte ställas som krav för rätt till försörjningsstöd. Kontroll ska göras av folkbokföringen (KIR) av vilka personer som är folkbokförda på aktuell adress.

En extra kostnad för eventuella möbler kan tillkomma på hyran vid andrahandsuthyrning. Enligt gällande praxis kan ett påslag med 10-15 % av hyran göras för detta.

Vid oskälig hyressättning vid andrahandsuthyrning ska den sökande hänvisas till Hyresnämnden som kan avgöra tvister om hyressättningen.

Inneboende

För inneboende som inte lever i hushållsgemenskap med bostadsinnehavaren är huvudregeln att den inneboendehyra som avtalats godtas vid beräkning av försörjningsstöd om den bedöms vara skälig i förhållande till bostadens storlek, andel av bostaden och vad som ingår i boendekostnaden i övrigt.

Om inneboendehyran bedöms oskäligen beräknas den utifrån hur stor del av bostaden den sökande disponerar enligt uppvisat avtal med hyresvärden. Riksförsäkringsverkets beräkningsregel för bedömning av bostadsbidrag används. I denna räknas varje rum som två enheter och köket som en enhet. Exempel: Om den biståndssökande disponerar ett rum i sina föräldrars bostad på fyra rum och kök, innebär det att han eller hon disponerar två av totalt nio enheter (fyra rum $\times 2 = 8$ + kök = 9 enheter). Hela boendekostnaden är 6 000 kr per månad. Den sökandes andel av boendekostnaden beräknas då genom att 6 000 divideras med 9 och därefter multipliceras med 2, det vill säga $6\,000/9 \times 2 = 1\,333$ kr per månad.

Hyreskontrakt och hyresavi bör uppvisas, men är inget krav. Den sökande ska vara folkbokförd på adressen. Kontroll ska göras mot folkbokföringen (KIR) av vilka personer som är folkbokförda på aktuell adress.

Kvarboende vuxna barn

Huvudregeln är att bistånd till hyresdel inte beviljas till kvarboende vuxna barn som inte tidigare betalat hyresdel i hemmet. Undantag görs i följande fall:

- föräldrarna har förlorat inkomster i samband med att den unge slutat skolan (till exempel bostadsbidrag och/eller bostadstillägg).
- det är fastställt att föräldrarna måste bo kvar i aktuellt boende enbart för att den sökande bor där, och därför har dyrare boendekostnad än de annars hade haft.
- den sökande har under en varaktig period om cirka 12 månader innan ansökan om försörjningsstöd betalat hyresdel med egna medel och föräldrarna således kunnat räkna med denna inkomst.

Undantag kan också göras när den unge är medlem i en familj som har försörjningsstöd eller som riskerar att bli i behov av det. Bedömning av rätt till bistånd till hyresdel görs då från fall till fall utifrån vad som blir bäst i den enskilda situationen.

Boendekostnad under anstaltsvistelse

Ensamstående person som avtjänar ett fängelsestraff kan normalt sett inte anses ha rätt till försörjningsstöd. Häktade personer samt personer som avtjänar en faktisk strafftid på 6 månader eller mindre kan dock beviljas bistånd till den faktiska boendekostnaden under hela häktnings- eller strafftiden om de annars riskerar att bli bostadslösa. Den som kan få tillstånd av sin hyresvärd att hyra ut sin bostad i andra hand ska i första hand göra detta. Om den enskilde nekades detta kan hyresgästen

begära tillstånd till uthyrningen hos Hyresnämnden. Vid beviljad boendekostnad under fängelsevistelse kan också kostnad för el- och nätavgift, hemförsäkring och fackavgift utgå.

Boendekostnad under vård/ behandling på institution

Ensamstående person som erhåller vård/ behandling på sjukvårdsinstitution eller i hem för vård eller boende kan beviljas bistånd till hyra för den egna bostaden om sökanden skall vistas i bostaden under till exempel permissioner. Om vårdtiden är längre än sex månader, och den sökande inte kommer att vistas i bostaden, ska möjligheten att hyra ut bostaden i andra hand undersökas.

Akut boende

Se separat riktlinje akut boende.

Delegation

Beslut om boendekostnad upp till högsta godtagbara belopp fattas av socialsekreterare. Beslut att bevilja boendekostnad som överstiger högsta godtagbara belopp fattas av socialsekreterare under maximalt 3 månader. 4–6 månader beslutas av 1:e socialsekreterare. Beslut utöver det fattas av arbetsutskottet för individärenden. Boendekostnad där amortering beräknas som en godtagbar hyreskostnad beslutas av arbetsutskottet för individärenden.

12 Bostadskö, avgift

Avgift för att stå i bostadskö hos till exempel Boplats kan beviljas till personer som saknar bostad eller riskerar att stå utan bostad och som har svårigheter att erhålla lägenhet. Kostnad för att stå i bostadskö beviljas med maximalt 3 % av basbeloppet/år.

13 Dator och kostnad för internet

Alla skolbarn i Ale kommun från åk 1 till gymnasiet har egna datorer som de erhåller från skolan och som de skall kunna använda för sitt skolarbete samt även nyttja utanför skoltid i hemmet. Detta gäller även studerande på Komvux och SFI.

Inköp av dator

Inköp av dator anses i allmänhet inte ingå i skälig levnadsnivå. Avseende dator för barnfamilj har kammarrätten i dom fastställt att tillgång till dator i hemmet anses ingå i skälig levnadsnivå (se kammarrättsdom 2012-11-23 mål nr 2680-12.) Den enskilde har dock ansvar att planera och spara till ändamålet och en kort period av svag hushållsekonomi/försörjningsstödsberoende utgör inte skäl för rätt till bistånd. Vid ansökan om bistånd undersök med sökande om tillgång till dator via skolan.

Internet

Kostnaden för internet ingår i dagsläget inte i riksnormen och någon generell rätt till bistånd till internetkostnad föreligger inte. I allmänhet kan behovet av tillgång till internet för att till exempel söka arbete tillgodoses genom arbetsförmedlingen eller biblioteket där internet kan användas kostnadsfritt.

Bistånd till kostnad för internet kan, emellertid, lämnas inom ramen för bistånd till livsföring i övrigt. Denna bedömning föregås då av en individuell prövning. Kostnad för internet beviljas med maximalt 0,5 % av aktuellt prisbasbelopp per månad. (HFD2017 ref.23).

14 Depositionshyra

Depositionshyra kan beviljas till personer som har svårigheter att erhålla lägenhet/bostad utifrån låga inkomster eller skulder. Depositionshyra kan beviljas med högst 3 månadshyror efter beslut av enhetschef. Depositionshyra beviljas alltid mot återkrav, och skall återbetalas när depositionen återbetalas till den enskilde.

Kontakt med hyresvärden ska alltid eftersträvas, efter samtycke från den sökande. Tanken är att få till en överenskommelse med hyresvärden där depositionen utgör säkerhet under 6 månader, för att därefter återbetalas direkt till socialtjänsten.

Socialsekreterare ansvarar för bevakning av återkravet.

15 Egna företagare

Kommuner får i princip endast vidta åtgärder som allmänt främjar näringslivet i kommunen enligt kommunallagen. Kommuner får bara ge individuellt inriktat stöd till enskilda näringsidkare om det finns synnerliga skäl för det (2 kap. 8 § kommunallagen). Från socialtjänstens utgångspunkt innebär ett företag i många fall en realiserbar tillgång. Tillämpningen av socialtjänstlagen innebär att en egen företagare i de flesta fall hänvisas till att avveckla verksamheten och anmäla sig på Arbetsförmedlingen som arbetslös när han eller hon ansöker om ekonomiskt bistånd.

Huvudregeln är utifrån ovanstående att egna företag inte skall subventioneras med försörjningsstöd då det riskerar att snedvrider konkurrens på längre sikt. Om företaget inte ger tillräckliga inkomster till försörjningen är huvudregeln att företaget skall avvecklas/avregistreras och den sökande skall stå till arbetsmarknadens förfogande. Skäligt rådrum för avveckling av företaget är max 4 månader.

Akut bistånd

I akuta och tillfälliga situationer kan egen företagare ha rätt till ekonomiskt bistånd om det föreligger skäl. Detta ligger i kommunens yttersta ansvar enligt socialtjänstlagen.

Handläggning

Vid bedömning om den enskildes försörjningsförmåga vid företagande begär in redovisning av inkomster/utgifter, bokföring, samtycke till kontakt med revisor samt eventuell tillgång till krediter i företaget.

Starta eget-bidrag

En sökande som uppstår starta eget-bidrag är att betrakta som deltagare i en arbetsmarknadsåtgärd. Under den tid som starta eget-bidrag utgår kan sökande vara berättigad till kompletterande försörjningsstöd om starta eget-bidrag plus intäkter från firman understiger normnivå/skälig levnadsnivå.

Se Även Socialstyrelsens Handbok Ekonomiskt bistånd.

Rättsfall

RÅ 2000 ref 37 företagare

HFD har uttalat att det inte finns något lagligt stöd för att generellt utesluta företagare från rätten till socialbidrag. Men

när socialnämnden prövar om en företagare har rätt till bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL måste man särskilt ta hänsyn till att paragrafen inte ger rätt till bistånd för andra ändamål än den enskildes försörjning och livsföring i övrigt. Det innebär bl.a. att näringsbidrag och andra former av företagsstöd i princip faller utanför paragrafens tillämpningsområde. Bidragets huvudsakliga ändamål måste avgöras: försörjningsstöd eller företagsstöd.

16 Elkostnad

Bistånd till elkostnad beviljas till faktisk skälig kostnad.

Om elkostnaden för ett hushåll ökas markant ska det utredas vidare.

Den enskilde bör rekommenderas att teckna elavtal utöver ett så kallat "tills vidare-pris" som ofta är betydligt dyrare.

Elförbrukningen för hus/villa avser endast hushållsel. Kostnader för uppvärmning ingår i boendekostnaden.

Om den sökande delar bostad med någon annan som inte ingår i ärendet, delas elkostnaden på antal boende i bostaden.

Delegation

Socialsekreterare beslutar om kostnad för hushållsel upp till 10 % av basbeloppet varannan månad. Kostnader därutöver beslutas av arbetsutskottet för individärenden.

17 Elskuld

Ekonomiskt bistånd till elskuld kan utgå då sökande står inför avstängningshot och inte har någon egen möjlighet att reglera skulden. Den enskildes alla möjligheter att lösa skulden i form av till exempel avbetalningsplan eller anstånd ska vara uttömda. Om elskulden inte påverkar tillgång till el i det nuvarande boendet beviljas i regel inget ekonomiskt bistånd. Särskild hänsyn skall tas till barns situation.

En ansökan om bistånd till en räkning som förfallit till betalning inom en månad före tidsbeställningsdagen bör inte betraktas som en skuld utan medräknas som en accepterad utgift vid ekonomisk beräkning.

Utredning av elskuld

För att utreda elskuld är det viktigt att kontakt tas med samtliga elbolag och inkassobolag för att tillförsäkra att ingen annan skuld finns som riskerar att leda till avstängning. Ofta finns ett elbolag som handhar nätet (Ale El) och ytterligare ett bolag som handhar elöverföring. Tillkommer också deras respektive inkassobolag.

Under utredningstid kan bistånd till akut alternativt boende erbjudas om elen blivit avstängd och hushållet riskerar att lida nöd till följd av det.

Viktigt att veta om elavstängning

När den enskilde är delgiven risk för avstängning har han eller hon tre veckor på sig att betala skulden för att undvika avstängning. Om elen ännu inte är avstängd beviljas ekonomiskt bistånd enbart till kapitalbeloppet av skulden, eftersom elen inte får stängas om kapitalbeloppet betalas även om övriga skulder för inkassokostnader återstår. När skulden betalats bör kontakt tas med inkassobolaget för att tillförsäkra att inbetalningen bokförs på kapitalbeloppet och inte på inkassokostnader.

Om elen är avstängd kan elbolaget kräva att hela skulden inklusive inkassokostnader, ränta, delgivningskostnad och kostnad för tillkoppling betalas. Ibland kan elbolaget också kräva deposition. Om bistånd till deposition beviljas bör vi göra upp med elbolaget eller inkassobolaget att depositionen återbetalas direkt till socialtjänsten.

Enligt branschens rekommendationer får elen bara stängas vid ett väsentligt avtalsbrott. Ett väsentligt avtalsbrott föreligger enligt rekommendationerna om:

- skulden överstiger 1/3 av beräknad årskostnad i lägenhet eller 1/4 av beräknad årskostnad i villa
- skulden avser mer än en faktura

Om kunden har bristande betalning tidigare kan elen stängas trots ovanstående. Vid frågor kan Konsumenternas energimarknadsbyrå kontaktas på tel nr 08-522 789 50.

Delegation

Beslut gällande belopp upp till 10 % av basbeloppet fattas av socialsekreterare, upp till 35 % av basbeloppet av 1:e socialsekreterare och kostnad därutöver av arbetsutskottet för individärenden.

18 Fack- och a-kasseavgift

Ekonomiskt bistånd till fackförenings- och a-kasseavgifter utgår med faktisk kostnad. Den sökande har möjlighet till reducerad avgift vid arbetslöshet eller sjukskrivning, och ska uppmanas att kontrollera detta.

För skuld avseende fackföreningsavgift, se avsnitt skulder.

19 Flyttkostnader

Ekonomiskt bistånd till flyttkostnader kan beviljas om flytten är nödvändig för att den enskilde ska uppnå en skälig levnadsnivå. Om den sökande inte kan ombesörja flytten på egen hand kan ekonomiskt bistånd utgå till kostnad för hyra av bil och släp samt bensinkostnader. Om särskilda skäl föreligger som gör att den sökande inte kan ombesörja flytten på egen hand med hjälp av sitt nätverk kan bistånd beviljas till flyttkostnader med flyttfirma. Offerter från minst två flyttfirmor ska då begäras in och godkännas innan bokning av flyttfirma görs av klienten.

Ekonomiskt bistånd beviljas inte till anhöriga eller vänner som hjälper till vid flytt.

Övriga kostnader i samband med flytt

Om flytten bedömts nödvändig för att den enskilde ska uppnå en skälig levnadsnivå kan det finnas skäl till att bevilja bistånd till flytt av telefonabonnemang. Ekonomiskt bistånd beviljas inte till kostnad för eftersändning av post. Adress kan ändras gratis via Skatteverket eller adressandring.se - myndigheter och företag får den nya adressen.

Delegation

Socialsekreterare har delegation att fatta beslut om flyttkostnader upp till 50 % av basbeloppet. Belopp därutöver beslutas av arbetsutskottet för individärenden.

20 Förmedling av egna medel

Förmedling av egna medel är en biståndsinsats som syftar till att hjälpa den enskilde att planera, strukturera och få kontroll över sin ekonomi. Förmedlingens huvudsakliga syfte är att sökande skall kunna känna sig trygg med att viktiga löpande utgifter blir betalade i tid.

Att starta förmedlingsärende

Fullmakter undertecknas gällande den sökandes löpande inkomster från till exempel arbetsgivare, försäkringskassa, a-kassa eller pensionsmyndighet, så att inkomsterna fortsättningsvis utbetalas till förmedlingskontot. En specifikationskod hämtas från socialadministratör och anges i fullmakterna.

Beslut

Beslut om förmedling ska alltid tidsbegränsas, och fattas med förbehåll att upprättad genomförandeplan följs. Beslutet ska följas upp löpande för utvärdering av om behovet kvarstår eller om annan insats kan vara nödvändig.

Genomförandeplan

En genomförandeplan ska alltid upprättas. I genomförandeplanen bestäms vilka utgifter som ska prioriteras när inkomster kommer in till kontot varje månad

Kom överens med den sökande om vilka räkningar som ska lämnas till socialkontoret och när dessa lämnas för att säkerställa att de blir betalade i tid. Av genomförandeplanen ska framgå hur insatsen ska utformas för att den sökande ska kunna ta tillbaka det fulla ansvaret för sin ekonomi igen, alternativt hur han/hon annars ska kunna få det stöd han/hon behöver för att den ekonomiska planeringen ska fungera efter att insatsen avslutas.

Redovisning av förmedlingen

Varje månad skickas en redovisning över månadens inkomster och utbetalningar, tillsammans med de fakturor som har betalats, till den sökande.

Observera att förmedlingskontot med egna medel inte kan ligga på minussaldo. Betalning av räkningar eller utbetalning kan inte göras om det inte finns pengar på förmedlingskontot.

God man

Om behov av god man föreligger skall detta i första hand prövas. Förmedling kan vara ett alternativ i avvaktan på detta.

Delegation

Socialsekreterare/socialadministratör

21 Försäkringar

Hemförsäkring

Hemförsäkring är en godkänd utgift utöver riksnormen. I grundförsäkringen bör följande ingå: egendoms-, ansvars-, rätts-, överfalls- och reseskydd.

Hemförsäkring kan ingå i fackavgiften. Hemförsäkringen kan bli dyrare för personer med skulder hos Kronofogden. Den sökande rekommenderas att begära att betala hemförsäkringen månadsvis, vilket vanligtvis då sker genom autogiro.

Alla sökande som har sociala hyreskontrakt skall ha en hemförsäkring enligt hyresavtalet.

Barn- och ungdomsförsäkring

Barn- och ungdomsförsäkring ingår som en egen post i riksnormen för sökande med barn, bistånd beviljas därför inte till ändamålet utöver norm.

Övriga försäkringar

Ekonomiskt bistånd till försäkringar utöver hemförsäkring beviljas som regel inte.

22 Föräldralediga

Försörjningsstöd kan utgå till föräldralediga som inte kan försörja sig genom föräldrapenning.

Föräldrapenning

Huvudregeln är att föräldraledig ska ta ut föräldrapenning under hela föräldraledigheten med sju dagar per vecka. Den förälder som är hemma med barnet tar ut föräldrapenning. Om en av föräldrarna tar ut mer än hälften av föräldraledigheten måste den andre föräldern överföra föräldradagar till denne genom att kontakta Försäkringskassan.

Föräldraledigheten

Sökande kan vara berättigad ekonomiskt bistånd under föräldraledighet från barnets födelse och fram till att barnet fyller ett år. Vid ett års ålder är huvudregeln att förälder som uppbär försörjningsstöd ska återgå till tidigare sysselsättning eller ställa sig till arbetsmarknadens förfogande.

Barnomsorg behöver sökas minst 4 månader innan barnets ettårsdag, för garanterad plats i barnomsorgen i rätt tid.

23 Glasögon/kontaktlinser

Den sökande ska uppvisa intyg och kostnadsförslag som styrker behovet av glasögon och vad som ingår i begärt pris. Bistånd utgår med faktisk kostnad för ofärgade glas, synundersökning och arbetskostnad. Kostnad för bågar beviljas enligt delegation. Bistånd till specialslipade eller specialbehandlade glas, så som färgade eller extra tunna glas, beviljas inte om behovet inte är styrkt av läkare. Den extra kostnaden godtas om speciell slipning eller behandling är det enda alternativet för att korrigera sökandens synfel. Bistånd till progressiva glas beviljas som regel inte, eftersom det vanligtvis är billigare att köpa två par glasögon.

Läsglasögon

Bistånd till vanliga läsglasögon beviljas ej. Behovet kan tillgodoses inom ramen för riksnormens post för hälsa och hygien, och denna typ av glasögon går i allmänhet att få till en låg kostnad i vanlig butik.

Glasögon till barn

Vad gäller glasögon till barn är det viktigt att ta hänsyn till extra kostnader kring ytbehandling av glas och försäkring. Västra Götaland ger bidrag för glasögon/kontaktlinser till barn och ungdomar upp till 19 år, se vårdguiden 1177.

Kontaktlinser

Kostnad för kontaktlinser godtas om det är det enda alternativet för sökanden och behovet är styrkt med läkarintyg eller intyg från optikern.

Delegation

Socialsekreterare beslutar om kostnad för glasögonbågar upp till 2 % av basbeloppet, eller 4 % av basbeloppet vid medicinska skäl, samt glas till faktisk kostnad. Kostnad därutöver beslutas av arbetsutskottet för individärenden.

24 Hemtjänstavgift

Avgift för hemtjänst tas inte ut av Ale kommun om man uppbär försörjningsstöd eller om en avgift skulle göra den enskilde beroende av försörjningsstöd, eftersom tillräckliga inkomster då saknas. Det krävs att den enskilde har lämnat rätt uppgifter om inkomster och utgifter till kommunens avgiftshandläggare.

Kostnad för trygghetslarm är godtagbar kostnad

Om den sökande har måltidsdistribution kan det innebära en ökad kostnad för mat som innebär att riksnormens post för mat kan behöva höjas.

25 Hemutrustning

Vid ansökan om hemutrustning görs hembesök för att utreda behovet.

Det är särskilt viktigt att beakta barns behov vid ansökan om hemutrustning. Vid separation ska bohaget delas.

Hel grundutrustning

Hel grundutrustning avser en mer omfattande hemutrustning som ska användas under lång tid. Grundutrustningen beviljas endast till sökande som inte inom överskådlig tid kommer att kunna förbättra sina inkomster och själv bekosta en grundutrustning. Hel grundutrustning består av:

- bord och stolar till kök
- möbler till sovrum
- möbler till vardagsrum
- utrustning till hall
- lampor till alla rum
- gardiner till alla fönster, om bostaden saknar persienner eller annat insynsskydd
- husgeråd
- sängutrustning
- handdukar
- städartiklar och dammsugare
- mattor till vardagsrum och barnrum för hushåll med barn
- TV eller radio till hushåll med barn
- för dator, se avsnitt dator och internet

För en mer exakt beskrivning och aktuella förslag på kostnad, se hemutrustningslista i Sharepoint.

Begränsad hemutrustning

Begränsad hemutrustning beviljas när den enskilde har ett tillfälligt behov av försörjningsstöd, och där man inte kan vänta med inköp tills man har en egen inkomst. Biståndet syftar till att den sökande ska kunna bo i sin bostad och innefattar:

- bord och stolar till kök
- säng med sängutrustning
- nödvändiga husgeråd i form av tallrikar, bestick, glas, kastrull ,stekpanna och en basuppsättning köksredskap.
- taklampor till vardagsrum, sovrum och hall, samt till kök och badrum om det inte redan finns.

- städartiklar
- handdukar

Detta bygger på att den enskilde själv kan komplettera sin hemutrustning när han/hon får en inkomst.

Komplettering av hemutrustning

Bistånd till löpande kompletterande hemutrustning eller underhåll/repairation av hemutrustning beviljas vid behov till sökande. Prövning av behovet ska göras i förhållande till vad som kan anses vara skälig levnadsnivå och vad en låginkomsttagare i allmänhet har råd att kosta på sig. En avvägning ska också göras av hur brådskande behovet av sökt hemutrustning är i förhållande till när den sökande väntas kunna bli självförsörjande.

Prisuppgifter

Kostnad för nödvändig hemutrustning som beviljas motsvarar billigaste alternativet i de vanliga möbel- och elektronikaffärerna. Kostnad för soffa, TV och dator beräknas enligt aktuella begagnatpriser. För information, se separat upprättad hemutrustningslista i Sharepoint vars belopp uppdateras vid behov.

Delegation

Socialsekreterare beslutar om kostnad för hemutrustning upp till 50 % av basbeloppet inklusive transportkostnad. Kostnad därutöver beslutas av arbetsutskottet för individärenden.

26 Inkomster och tillgångar

Huvudregeln är att alla inkomster i hushållet ska medräknas vid beräkning av sökandes rätt till ekonomiskt bistånd. Belopp som medräknas är sökandes disponibla inkomst efter skatteavdrag.

Inkomster som inte skall medräknas vid ekonomisk beräkning:

- bidrag från fonder och stiftelser. Förutsättningen är att bidraget är utgivet med villkor att användas till ett specifikt ändamål, och den enskilde kan visa att bidraget har använts till detta.
- omkostnadsdelen i ersättning till familjehem och kontaktfamiljer-/personer
- extra tillägg från CSN till barns studiebidrag.
- merkostnadsersättning för barn och vuxna (tidigare vårdbidrag för barn under 16 år samt handikappersättning) som ska täcka merkostnader som är en följd av funktionsnedsättning. Viktigt att utreda vilka poster ersättningen avser, eftersom de kan sammanfalla med kostnader som ingår i ekonomiskt bistånd.
- ungdomars inkomster av arbete upp till ett basbelopp per år.
- inkomstavdrag enligt jobbstimulans, se riktlinjer för Jobbstimulans.

26.1 Tillgångar

Om en person/familj har kontanter, banktillgodohavanden eller lätt realiserbara tillgångar, så som aktier eller obligationer, skall de i första hand användas till försörjning och livsföring i övrigt. Krav på försäljning av bostad kan också bli aktuellt, se Boende.

Barn kan ha ett sparande på upp till 15 % av basbeloppet utan att det påverkar hushållets rätt till försörjningsstöd. Om barn i övrigt har tillgångar eller inkomster, så som exempelvis studiemedel eller underhållsstöd, kan dessa inkomster avräknas enbart mot barnets egen del av hushållets kostnader.

27 Jobbstimulans

När sökande har varit berättigad till försörjningsstöd utan avbrott under sex månaders tid (kvalificeringstid) har han/hon rätt till jobbstimulans med särskild beräkningsregel enligt 4 kap 1 b § SoL under 24 månader från beslut om jobbstimulans. Både kvalificeringstiden (de inledande sex månaderna) och jobbstimulansperioden (de 24 månaderna då den särskilda beräkningsregeln gäller) är överförbara mellan olika kommuner där den sökande kan ansöka om ekonomiskt bistånd. Jobbstimulansen gäller enbart lön av arbete.

Bedömning av kvalificering

Säkerställ att den enskilde varit biståndsberättigad och erhållit försörjningsstöd sex månader i följd utan avbrott från Ale kommun eller annan kommun. Vid kontroll med annan kommun krävs samtycke. Om samtycke inte lämnas fattas beslut utifrån de underlag nämnden har vid tidpunkten för ansökan.

Om den enskilde erhållit avslag någon månad under denna senaste sexmånadersperioden krävs en ny sammanhängande period om sex månader från senaste avbrottet. Om den enskilde erhållit avslag enligt 4 kap 1 § SoL men erhållit bistånd för att undvika nöd skall detta ses som ett avbrott och inte leda till kvalificering. Vid osäkerhet lyft upp ärendet för samråd med enheten.

Jobbstimulansen är personlig och varje enskild vuxen person i det gemensamma hushållet måste uppnå kvalificeringskravet. Exempelvis kan ett hushåll bestå av personer som nyligen flyttat samman där den ena varit berättigad till bistånd en längre period och den andre parten under kortare period.

Beslut

När den enskilde uppfyller kvalificeringstiden ska ett beslut fattas i Treserva, tillsammans med förprogrammerad beslutstext där period för jobbstimulansen framgår.

Särskild beräkningsregel

Vid månadsberäkning och klienten är kvalificerad för avdrag räknas 25 % av lönen av, vilket innebär att endast 75 % läggs som inkomst. Gör en notering i beräkningen om detta.

Den särskilda beräkningsregeln ska gälla inkomst som intjänats från och med det datum beslut om jobbstimulans fattats. Exempelvis om den enskilde arbetat i juli och erhåller lön i slutet av juli skall den särskilda beräkningsregeln tillämpas inför ansökan i augusti. Om den istället utbetalas i slutet av augusti skall den särskilda beräkningsregeln tillämpas inför ansökan i september. Kontrollera därför vilken månad lönen avser.

Sparade medel under 24 månaders-perioden som kan kopplas till de 25 % som löpande frånräknats skall inte beaktas vid rätten till bistånd. Eventuella ackumulerande sparade belopp som tydligt överstiger det som löpande frånräknats ska särskilt utredas och lyftas med enheten.

Begär alltid in lönespecifikation för klienter som omfattas av jobbstimulansen. Det räcker inte med kontoutdrag då klient måste styrka att insättningen är en lön.

Information till den sökande

Information ska lämnas till den sökande. Särskilda informationsbrev finns i Treserva. Om försörjningsstödsärendet avslutas under jobbstimulansperioden ska information lämnas till den enskilde om vad som gäller om han/hon åter söker försörjningsstöd.

28 Julpeng

Ekonomiskt bistånd avseende julpeng beviljas med 300 kr/barn till hushåll som har haft ett långvarigt bidragsberoende. Med långvarigt bidragsberoende avses bidragsberoende under ett år eller mer. Julpeng kan också utgå till umgängesföräldrar som har ett faktiskt umgänge med sina barn, och som är långvarigt bidragsberoende. Vid gränsfall görs en bedömning till sökandens fördel.

Hushåll där vi känner till att julpeng kan beviljas ska aktivt uppmanas att ansöka om biståndet. Syftet med julpengen är att föräldern ska kunna ordna ett julfirande för barnen med till exempel present, mat och julpynt. Biståndet utbetalas i samband med ekonomiskt bistånd för december månad.

julpeng gäller barn upp till 18 års ålder eller som inte har fyllt 21år och går på gymnasiet.

29 Kläder och skor

Kostnader för kläder och skor ingår i riksnormen och hjälp till kostnader för detta utöver norm föreligger normalt inte. Riksnormen avser även att täcka kostnad för årstidsbundna kläder så som vinterjacka och skor samt paraplyer, lagning av kläder med mera.

Bistånd till kläder utöver norm

I vissa fall kan normbeloppet för kläder tillfälligtvis ökas. Det kan bli aktuellt till exempel när ett hushåll har erhållit reducerad norm en längre tid, vid en oförutsebar och kraftig viktförändring, eller om omständigheterna är sådana att risk för nöd annars föreligger.

Om en person helt eller nästan helt saknar kläder och inte kommer att kunna lösa situationen på egen hand inom en rimlig tid kan ekonomiskt bistånd beviljas så att den enskilde uppnår en basgarderob anpassad till årstiden. Tanken är att denna grundutrustning därefter ska kompletteras löpande månadsvis. För prisexempel, se lista för godtagbara kostnader för kläder och skor i Sharepoint.

Arbetskläder

Arbetskläder kan beviljas i de fall där arbetsgivaren inte står för kostnaden och arbetskläder behövs för att kunna utföra arbetet. Intyg från arbetsgivare krävs.

Student

Kostnad för kläder i samband med student kan beviljas till familjer med långvarigt (mer än ett år) behov av ekonomiskt bistånd och där ungdomen inte har haft inkomst under året i form av feriearbete under gymnasiestudierna. Belopp som kan beviljas är upp till motsvarande två klädnormer utöver norm.

30 Kosttillägg/specialkost

Ekonomiskt bistånd till kosttillägg utöver norm kan beviljas till sökande med sjukdom eller överkänslighet som gör att man måste undvika vissa livsmedel. Konsumentverket gör beräkningar av hur mycket dyrare det kan vara i jämförelse med den kost som man normalt äter för att täcka sitt näringsbehov (Konsumentverket/rapport 2012:1). Specialkost utöver glutenfri kost och mjölkproteinfri kost beräknas inte med viss planering behöva bli dyrare än vanlig kost. Behovet av specialkost ska alltid styrkas av läkare och omprövas årligen. Ekonomiskt bistånd till kosttillägg beviljas inte i de fall där merkostnadsersättning utbetalas av Försäkringskassan som täcker utgifter för specialkost.

Fettreducerad kost

Behovet av fettreducerad kost skall endast användas efter medicinsk bedömning i samråd med ansvarig läkare och dietist.

Merkostnad för fettreducerad kost bedöms och beräknas i samråd med dietist i det enskilda fallet.

31 Kriminalvården

Kriminalvården ansvarar för försörjningen för personer som avtjänar fängelsestraff eller är i behandling under strafftid.

Frigivning

Kriminalvården ansvarar för att den intagne har det akuta behovet av kläder lämpliga för årstiden vid frigivning tillgodosett. Om den enskilde inte har pengar till resan hem vid frigivning kan han/hon ansöka om bistånd från Kriminalvården till resan.

Tandvård

Den intagne ansvarar i första hand för att bekosta eventuell tandvård. Saknar den intagne medel till att bekosta tandvården har Kriminalvården ansvar för den akuta tandvården. Om straffet överstiger 2 år har Kriminalvården även ansvar för en grundläggande tandvård.

32 Legitimation

Legitimation är en godtagbar kostnad för vuxna som inte har någon form av ID-handling.

Kostnad för pass är i allmänhet ingen godtagbar utgift, men kan användas som ID-handling. Ekonomiskt bistånd till legitimation för minderåriga beviljas i normalfallet inte.

Bistånd till legitimation beviljas vid max två tillfällen under en femårsperiod. Därefter får den enskilde själv bekosta legitimation.

33 Magasinering

Ekonomiskt bistånd till magasinering kan beviljas som en tillfällig lösning om särskilda skäl föreligger. Först och främst ska sökande själv ordna med förvaring av sitt bohag.

Bedömning av rätten till bistånd

I bedömning av om skäl finns att bevilja bistånd till kostnad för magasinering ska hänsyn tas till bohagets värde och användbarhet, magasineringsbehovets varaktighet och sökandens sociala situation. Kostnaden för magasineringen ska vara skälig i förhållande till bohagets värde och kostnaden för inköp av nytt bohag. Vid beräkning av kostnaden begärs kostnadsförslag från minst två olika företag.

Tidsbegränsning

Det är viktigt att tidsbegränsa magasineringstiden genom att sätta en tydlig tidsbegränsning i beslutet genom skriftlig överenskommelse med den sökande. Tiden bör begränsas till maximalt 3 månader, med omprövning därefter.

Avhysning

När Kronofogden avhyser ett hushåll från en bostad och hyresgästen själv inte tagit hand om sitt bohag, ordnar hyresvärden med magasineringen under 3 månader på hyresgästens bekostnad.

34 Matpengar

Matpengar kan beviljas vid framförallt tre olika situationer:

- I väntan på nybesök.
- Sökande är inte berättigad till bistånd på grund av olika orsaker men står trots det utan pengar till mat.
- Sökande har erhållit bistånd enligt riksnorm eller har haft egna inkomster motsvarande norm men står av olika orsaker helt utan medel till mat.

I dessa fall kan en nödprövning göras för att undvika att sökande lider nöd. Beräkning av matpengar görs utifrån Ale kommuns beräkning av posterna i riksnormen som uppdateras årligen. Summan för mat multipliceras med 12, därefter divideras beloppet med 365 för att beräkna beloppet för mat per dag. Se aktuellt belopp i Sharepoint.

Vid nödprövning utöver riksnorm mer än 2 gånger under än 12 månaders period ska fördjupad utredning göras för bedömning av om behov finns av ytterligare stöd i form av exempelvis förmedling eller god man.

35 Poste Restante

Enligt folkbokföringslagen ska alla människor vara folkbokförda på den adress där de har sin huvudsakliga dygnsvila. I det fall en person är bostadslös och det inte kan avgöras var detta är, ska denne uppmanas att kontakta Skatteverket för att folkbokföra sig på kommunen.

Om en person saknar adress kan eftersändning av post till annan adress användas. Om annan adress saknas kan Poste Restante-adress användas. Posten hämtas då på det postkontor personen anger till Skatteverket. Posten måste hämtas inom 30 dagar.

Adress som används för Poste Restante är:

NN (namn)

Poste Restante

Postnummer Ort (t ex 442 34 Kungälv, se nedan)

Närmaste kontor för hämtning av post är:

Kungälv

PostNord Företagscenter

Teknikergatan 5

442 43 KUNGÄLV

Poste restante är kostnadsfritt.

36 Reducerad norm

I vissa fall kan en reducerad norm beviljas. Den utgår från aktuell riksnorm för försörjningsstöd.

När rätt till bistånd inte föreligger

När den sökande inte har rätt till ekonomiskt bistånd och det är fastslaget att han eller hon riskerar att hamna i en nödsituation kan akut bistånd beviljas enligt reducerad norm till akuta utgifter. Sådana utgifter är exempelvis mat och ibland viss hygien. Vilket belopp som beviljas per dag beräknas utifrån Ale kommuns stöd för uppdelning av riksnormen som uppdateras årsvis.

Vid vistelse på institution/särskilda boenden

Vid vistelse på till exempel behandlingshem, stödboende, vårdinstans eller liknande ingår ofta kostnad för mat. Om rätt till ekonomiskt bistånd föreligger reduceras då den enskildes bistånd med motsvarande belopp i riksnormen, beräknat utifrån Ale kommuns stöd för uppdelning av riksnormen.

37 Resekostnader

Arbetsresor

Bistånd till arbetsresor avser möjlighet att resa till och från arbete, praktik, eller delta i andra aktiva åtgärder som kommunen eller Arbetsförmedlingen anordnar. Avståndet mellan arbete och hem ska som huvudregel vara minst 2 km för att bistånd skall beviljas, i enlighet med Skatteverkets regler för reseavdrag. Individuella bedömningar görs om det exempelvis föreligger medicinska skäl som påverkar den sökandes förutsättningar. Om Arbetsförmedlingen har anvisat den enskilde till en sysselsättning bekostar Arbetsförmedlingen så kallade ”programresor” till det belopp som överstiger egenavgiften.

Sociala resor

Kostnad för sociala resor utöver andra nödvändiga resor ingår i riksnormens post för fritid. Om den sökande redan använder den delen av normen helt eller delvis till andra fritidskostnader som bedöms nödvändiga för att den sökande ska uppnå en skälig levnadsnivå kan normen vid behov utökas avseende denna del till den sökandes faktiska kostnad för fritid.

Umgängesresor

Huvudregeln enligt familjerättslig praxis är att umgängesförälder bekostar umgängesresor för barn om avståndet mellan föräldrarna är upp till 10 mil, om det inte är uppenbart olämpligt med hänsyn till föräldrarnas ekonomi. En individuell prövning måste därför göras kring umgängesresor för barn, men det bör i allmänhet innebära att föräldrarna ska dela på kostnaden för umgängesresorna i de fall umgängesföräldern uppbär försörjningsstöd.

Intyg som styrker umgänget skall uppvisas. Billigaste färdstället skall användas med hänsyn taget till barnens ålder. När det gäller umgängeskostnader till annat land skall utgångsläget vara vad en genomsnittlig umgängesförälder klarar av. I bedömningen skall också vägas in att ett barn har rätt till båda sina föräldrar och att umgänge ingår i skälig levnadsnivå.

I det fall en av föräldrarna vägrar medverka ekonomiskt till umgänget skall vi söka verka för ett samarbete kring frågan. Under tiden kan hela kostnaden medräknas som godtagbar kostnad vid ekonomisk beräkning.

Resor till skola

Resor till och från skola bekostas av skolan för skolbarn i de fall det är nödvändigt för barnet att åka kollektivt för att ta sig till skolan.

Sjukresor

Se riktlinjer för sjukvård.

Ersättning för resor

Huvudregeln är att bistånd till resor beviljas till en kostnad motsvarande kollektiv transport, oavsett valt färdmedel.

38 Rättshjälp och rättsskydd

Rättsskydd är en del av hemförsäkringen som täcker kostnad för juridiskt ombud i samband med rättsliga tvister. Den enskilde betalar en självrisk och det finns oftast ett maxbelopp i försäkringen.

Rättshjälp är ekonomisk hjälp till kostnad för advokat eller jurist i vissa tvister för den som inte har rättsskydd i sin hemförsäkring, den utbetalas av Rättshjälpsmyndigheten. Rättshjälp regleras av rättshjälpslagen, och bekostar aldrig hela kostnaden för tvisten, utan den enskilde ska själv betala en så kallad rättshjälpsavgift. Vid frågor kan Rättshjälpsmyndigheten kontaktas via www.rattshjalp.se.

Bedömning av rätten till ekonomiskt bistånd

Ekonomiskt bistånd till rättshjälpsavgift/självrisk och rådgivningsstund kan beviljas främst om det förekommer våld inom familjen. Huvudregeln är att sökande i första hand ska försöka få till stånd en frivillig samförståndslösning genom kommunens familjerätt och utnyttja rättsskyddet i sin hemförsäkring alternativt rättshjälp genom Rättshjälpsmyndigheten. Biståndet utgår till kostnad för rättshjälpsavgiften eller till självrisk för rättsskyddsdelen inom hemförsäkringen.

Vid bedömning av rätt till bistånd ska samtycke inhämtas till kontakt med den jurist eller advokat som den sökande har anlitat, för att få uppgifter om uppskattad totalkostnad. Utrymme för att bevilja bistånd är mer restriktivt om kostnaden avser en skuld.

Delegation

Socialsekreterare har delegation på 10 % av basbeloppet när det gäller rättsskydds- och rättshjälpsavgift vid flykting- och familjerättsärenden. Kostnad därutöver beslutas av arbetsutskottet för individärenden.

39 Separation/skilsmässa

Vid en skilsmässa har parterna gemensamt försörjningsansvar för varandra tills Tingsrätten har dömt till äktenskapsskillnad. Ogifta sammanboende skall likställas med gifta om de lever under äktenskapsliknande förhållanden. Det innebär att båda parter har gemensamt ansvar för ekonomisk försörjning och för att lösa den gemensamma boendesituationen.

Vid prövning av rätten till försörjningsstöd ska särskild hänsyn tas till barnets/barnens situation och om det förekommer våld mot vuxna och barn (våld i nära relationer).

Kostnad för ansökan om äktenskapsskillnad kan beviljas vid våld i nära relationer.

40 Sjukskrivna

Försörjningsstöd kan utgå till sjukskrivna som inte kan försörja sig genom sjukförsäkringssystemet.

Sjukskrivning

Om den sökande inte kan stå till arbetsmarknadens förfogande, helt eller delvis, på grund av ohälsa ska detta alltid styrkas med läkarintyg. Av intyget ska bland annat framgå om den sjukskrivne bedöms kunna delta i arbetsrehabilitering eller inte. Om den sökande inte kan det ska en dialog inledas, efter samtycke från den enskilde, med sjukskrivande läkare om framtida planering.

Ersättningar vid sjukskrivning

Huvudregeln är att den enskilde vid sjukskrivning ska söka sjukpenning hos Försäkringskassan. Om han/hon saknar sjukpenninggrundande inkomst (SGI) kan sjukpenning inte beviljas. Vi längre tids nedsättning av arbetsförmåga med minst 25 % som väntas vara permanent ska sjukersättning sökas hos Försäkringskassan. För unga vuxna upp till 30 år gäller att aktivitetsersättning ska sökas hos Försäkringskassan om arbetsförmågan väntas vara helt eller delvis nedsatt i minst ett år.

När en sjukskriven har uppnått vissa gränser i sjukförsäkringssystemet ansvarar Försäkringskassan för samordning av arbetslivsinriktade insatser med Arbetsförmedlingen. Vid deltagande i arbetslivsinriktade insatser kan personen få rehabiliteringspenning istället för sjukpenning. Ersättningen är lägst densamma som sjukpenningen.

Socialtjänsten har rätt att ta del av information om hur mycket sjukpenning, sjukersättning eller aktivitetsersättning som betalats ut till en enskild sökande, denna information finns i bastjänsterna i Treserva.

Samverkan med sjukvården kring enskilda

Den enskildes vårdkontakter ska utredas, och skriftligt samtycke till kontakt med vårdgivare upprättas. Vid behov av fördjupad samverkan bokas samverkansmöte med relevanta vårdgivare. Vid behov kan socialtjänsten sammankalla till en Samordnad Individuell Plan (SIP) då sjukvården och socialtjänsten ska medverka. Även andra viktiga aktörer så som

Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen eller andra handläggare inom socialtjänsten kan bjudas in till en SIP.

Vårdcentralerna har rehabsamordnare knutna till sig som kan kontaktas om den enskilde har behov av att samordna sina vårdkontakter.

Det finns också möjlighet till samordnade insatser kring en klient genom Samordningsförbundet, där myndigheter och vården ingår. Enheten har två representanter som kan förmedla sådan kontakt.

41 Sjukvård och medicin

Sjukvård

Kostnad för läkarvård och annan medicinsk behandling inom den allmänna sjukvården accepteras som en godtagbar utgift vid ekonomisk beräkning upp till högkostnadsskyddet för en 12-månaders period. Den enskilde bör rådask att bevaka hos vårdgivaren att högkostnadsskydd/frikort börjar gälla när han eller hon uppnått detta belopp. I högkostnadsskyddet ingår avgifter för:

- vård på vårdcentral, sjukhusmottagning eller hos privat vårdgivare som har avtal med Västra Götalandsregionen
- förnyelse av recept
- tandvård till samma pris som sjukvård (s.k Särskilt tandvårdsstöd, se avsnitt tandvård).

I högkostnadsskyddet ingår inte avgifter för:

- graviditetstest, gynekologisk cellprovsmottagning eller mammografi
- hälsokontroll, hälsorådgivning, intyg eller vaccinationer
- inneliggande vård (se avsnitt nedan)
- uteblivet besök

Sjukvård är gratis för barn och ungdomar upp till 20 år.

Egenavgift inneliggande vård

Ekonomiskt bistånd beviljas till kostnad för egenavgift för inneliggande vård upp till högkostnadsskydd. I egenavgiften ingår kostnad för mat. Vid längre sjukhusvistelser reduceras normen därför med motsvarande matnormen.

Förebyggande vård

Mammografi och cellprov är gratis i Västra Götaland, liksom förebyggande mödravård.

Kostnad för vaccination, uteblivet besök, kostnad för intyg och journalkopia beviljas i normalfallet inte.

Läkemedel

Kostnad för läkemedel som omfattas högkostnadsskydd accepteras som en godtagbar utgift vid ekonomisk beräkning, upp till högkostnadsskydd för en 12-månaders period. Vid ansökan om ekonomiskt bistånd till läkemedel som inte omfattas av högkostnadsskydd ska behovet styrkas av läkare, därefter görs en bedömning av om läkemedlet är nödvändigt för att den enskilde ska uppnå en skälig levnadsnivå.

Om den sökande inte har skulder hos Kronofogden, och kostnaden för läkemedel är ojämnt fördelad över året på grund av dyra läkemedel, ska han eller hon uppmanas att betala läkemedel via delbetalningskonto hos apoteket. Kostnad för delbetalningskonto är en godtagbar utgift vid beräkning av försörjningsstöd.

Vid ansökan om ekonomiskt bistånd till läkemedel ska kassakvitto uppvisas tillsammans med receptspecifikation. Av kassakvittot framgår om läkemedlen betalats kontant eller genom delbetalningskonto. Av receptspecifikation framgår om läkemedlet omfattas av högkostnadsskydd samt om det är den sökandes läkemedel som betalats.

Sjukresor

Kostnad för resor till och från vårdinrättning beviljas med beloppet för egenavgiften upp till högkostnadsskydd för en 12-månadersperiod. Bistånd till kostnad för sjukresa med taxi godtages om färdsättet bedömts nödvändig av sjukvården och resan omfattas av högkostnadsskydd. Den enskilde ska uppmanas att söka ersättning från Sjukreseenheten inom Västra Götalandsregionen för kostnader utöver detta. Blanketter för ansökan om mer information finns på Västra Götalandsregionens hemsida.

Avgifter för utfärdande av intyg

I lag om allmän försäkring regleras endast avgift för vård på grund av sjukdom och förlossning. I all övrig vård, till exempel utfärdande av intyg, ska patienten i princip betala den faktiska kostnaden för åtgärden. Ekonomiskt bistånd till kostnad för intyg beviljas om handläggande socialsekreterare begärt intyget. Ekonomiskt bistånd till kostnad för andra intyg utgår normalt inte.

Skoinlägg och andra hjälpmedel

Detta är en accepterad utgift om behovet kan styrkas med läkarintyg.

42 Skulder

Huvudregeln är att ekonomiskt bistånd inte beviljas till skulder. Bistånd kan utgå till skulder om det är det enda sättet för den enskilde att uppnå en skälig levnadsnivå. Hänsyn tas till vilka sociala konsekvenser utebliven betalning får för den sökande.

Utmätning av inkomst

När Kronofogden utmäter del av inkomst ska utmätning inte göras med mer än att den enskilde har tillräckligt med inkomst för att kunna uppnå en skälig levnadsnivå. Om den sökande vid beräkning har ett ekonomiskt underskott kontaktas Kronofogden för kontroll att rätt belopp utmätes. Vid tillfälliga ökade utgifter kan utmätningen eventuellt stoppas eller minskas under en period.

Skuldsanering

Ekonomiskt bistånd beviljas inte till betalning av skulder inom skuldsanering. Om den enskilde har varaktigt minskade inkomster eller ökade utgifter ska han/hon hänvisas till att kontakta skuldrådgivare för att pröva om skuldsaneringen kan omräknas till de ändrade förhållandena.

Barnomsorgsskuld

Ekonomiskt bistånd till barnomsorgsskuld kan utgå om föräldrarnas möjlighet att vara självförsörjande försämrats väsentligt av en avstängning från barnomsorgen eller om barnomsorgen bedöms vara viktig i barnets sociala situation. I första hand skall avbetalningsplan göras med barnomsorgen. Socialsekreteraren kan göra en ekonomisk bedömning och meddela barnomsorgen om utrymme finns att avbetala skulden.

Socialsekreterare beslutar om kostnad för barnomsorgsskuld upp till 6 månader. Kostnad för tid utöver det beslutas av arbetsutskottet för individärenden.

Bostadsbidragsskuld

Bistånd till återbetalning av felaktigt utbetalat bostadsbidrag beviljas inte. Regleras skulden genom avdrag på kommande bostadsbidrag så räknas familjens faktiska inkomster. Om skulden regleras genom avdrag på andra ersättningar ska den enskilde uppmanas att kontakta

Försäkringskassan för att meddela att avdrag ej är möjligt med hänsyn till den ekonomiska situationen.

Elskuld

Se separat rubrik elskuld.

42.1 Fackavgift/a-kasseskuld

Bistånd kan beviljas för en skuld upp till max 12 månader under förutsättning att personen genom detta bistånd kan få sin försörjning helt eller delvis via a-kassa eller alfabakassa. Socialsekreterare har delegation att besluta om kostnad för skuld till fackförening och a-kassa.

42.2 Hyresskuld

Ekonomiskt bistånd kan utgå till hyresskulder i de fall då det finns starka sociala och andra skäl för den sökande att få behålla lägenheten, främst barnfamiljer. Gäller skulden hyror i aktuellt boende och det föreligger akut risk för uppsägning eller avhysning och det inte finns något annat sätt att lösa skulden eller boendefrågan, kan ekonomiskt bistånd beviljas. Den enskildes alla möjligheter att lösa skulden i form av till exempel avbetalningsplan eller anstånd ska vara uttömda. Särskild hänsyn skall tas till barns situation.

Socialsekreterare har delegation på 1 månads hyresskuld i aktuellt boende, 1:e socialsekreterare har delegation på 3 månaders skuld i aktuellt boende. Beslut utöver det fattas av arbetsutskottet för individärenden.

42.3 Privata skulder

Är inte en godtagbar utgift.

42.4 Skatteskuld

Restskatt/skatteskuld är inte en godtagbar utgift utan den sökande hänvisas till att kontakta Skattemyndigheten för uppgörelse/anstånd. Enligt Socialstyrelsen bör kostnader för skatteskulder aldrig betalas med ekonomiskt bistånd även så i de fall där den sökandes skuld uppkommit under period då försörjningsstöd beviljats som komplettering till andra inkomster. Det ankommer på den enskilde att se till att rätt skatt dras från inkomsten.

Studieskuld

Studieskuld till CSN är i allmänhet inte en godtagbar utgift vid beräkning av försörjningsstöd. Person i hushåll som uppbär försörjningsstöd kan få uppskov med betalning godkänd av CSN mot uppvisande av intyg från socialtjänsten.

425 Underhållsskuld

Underhållsskuld är inte en godtagbar utgift. Sökande hänvisas till Försäkringskassan för att få prövat sänkning av beloppet eller för att ställa in betalningarna.

43 Sommarpeng

Ekonomiskt bistånd avseende sommarpeng beviljas med 500 kr/barn till hushåll som har haft ett långvarigt bidragsberoende. Med långvarigt bidragsberoende avses bidragsberoende under ett år eller mer. Sommarpeng kan också utgå till umgängesföräldrar som har ett faktiskt umgänge med sina barn, och som är långvarigt bidragsberoende. Vid gränsfall görs en bedömning till sökandens fördel.

Hushåll där vi känner till att sommarpeng kan beviljas ska aktivt uppmanas att ansöka om biståndet.

Syftet med sommarpengen är att föräldern ska kunna utföra aktiviteter med sina barn under sommarlovet. Innan bistånd beviljas ska utredas vad föräldern planerar att använda biståndet till. Vid tveksamhet kring ifall biståndet kommer att användas till avsett ändamål kan det beviljas mot uppvisande av kvitto i efterhand. Biståndet utbetalas vanligtvis tillsammans med ekonomiskt bistånd för juli månad.

Sommarpeng gäller barn upp till 18 års ålder eller som inte har fyllt 21år och går på gymnasiet.

44 Studerande

Huvudregeln är att försörjningsstöd inte beviljas till vuxna studerande. Studier ska i första hand finansieras genom studiestöd från CSN.

Studiemedel skall täcka personens försörjning under studietiden. Beslut från CSN anger till och från vilka veckor studiemedlet är avsett att täcka.

Studier på grundskolenivå

Försörjningsstöd kan beviljas till vuxna studerande på grundskolenivå om detta bedöms nödvändigt för att den enskilde ska kunna få ett arbete. En förutsättning är att den enskilde följer uppgjord studieplan och gör väntade framsteg i studierna.

Studier som arbetsmarknadsåtgärd

Försörjningsstöd kan beviljas till vuxna studerande om studierna är att betrakta som en arbetsmarknadsåtgärd. Arbetsförmedlingen beslutar om åtgärden och a-kassa eller aktivitetsstöd bör utgå under studieperioden.

Sommaruppehåll

En studerande som saknar arbete eller annan inkomst under studieuppehåll på sommaren kan beviljas ekonomiskt bistånd på samma sätt som övriga arbetssökande (se arbetslös vuxen resp arbetslös ung vuxen). Förutsättningen är att den sökande är aktivt arbetssökande och har varit det i god tid (minst tre månader) innan studieuppehållet. Försörjningsstöd kan beviljas för de veckor den sökande inte erhåller studiemedel från CSN.

Studerande som beviljas försörjningsstöd i avvaktan på att lön utbetalas från sommarjobb beviljas bistånd mot återbetalning eftersom dubbla inkomster (lön, studiemedel) förmodligen är att vänta i slutet av sommaren. Får de inte dubbla inkomster faller skulden och de blir inte återbetalningsskyldiga.

Studerande ungdom

Huvudregeln är att gymnasiestuderande ungdomar inte har rätt till försörjningsstöd då föräldrarna har försörjningsskyldighet till dess att ungdomen har gått ut gymnasiet eller fyllt

21 år (se Arbetslösa unga vuxna/förälders försörjningsskyldighet). I fall där föräldern inte kan ta försörjningsansvaret, till exempel för ensamkommande ungdomar, kan försörjningsstöd beviljas till gymnasiestuderande under 20 år.

Från och med andra halvåret (höstterminen) det år man fyller 20 år har man rätt till studiemedel från CSN och skall då ansöka om det. Det gäller studier på komvux, folkhögskola och gymnasium,

För studier på högskola, universitet och andra eftergymnasiala utbildningar finns ingen nedre åldersgräns för att ha rätt till studiemedel.

Familjer med ungdomar som studerar på gymnasienivå ska uppmanas att söka extra tillägg från CSN. Ansökningsblankett finns på CSN:s hemsida och ska vara CSN tillhanda senast 30:e juni det läsår som den studerande ansöker om tillägg för. Extra tillägg ska inte medräknas som inkomst vid beräkning av försörjningsstöd.

För studerande ungdom i ett hushåll som uppbär försörjningsstöd och som sommarjobbar gäller att inkomst av arbete inte skall räknas som del av hela familjens inkomst om familjen får ekonomiskt bistånd. Inkomsten kan endast avräknas den unges del av hushållets kostnader och endast till belopp överstigande ett basbelopp/år.

45 Städning/sanering

Bistånd till kostnad för städning/sanering av bostad kan beviljas efter särskild prövning om det finns risk för att hyreskontraktet kommer att sägas upp på grund av sanitär olägenhet, om bostaden inte uppfyller kraven för en skälig levnadsnivå eller om det är en förutsättning för att hemtjänsten ska kunna utföra uppdrag i bostaden.

Diskussion ska föras på enheten inför eventuell städning/sanering. Om bistånd beviljas ska det alltid finnas en planering för hur liknande situation inte ska uppstå igen.

Om bistånd till städning/sanering kan beviljas ska prisuppgift inhämtas från minst två städfirmor.

46 Tandvård

Försörjningsstöd utgår till akut tandvård och annan tandvård som bedöms som nödvändig tandvård. Försörjningsstöd utgår inte till så kallad optimal tandvård.

Akut tandvård

Med akut tandvård avses behandling vid värk, infektiösa tillstånd och traumaskador som inte kan avvakta mer omfattande utredning. Exempel på behandling kan vara tandutdragning, akut rotbehandling och enstaka fyllningar för att undanröja värk. Detta är behandling som oftast måste utföras omedelbart vilket medför att kostnadsförslag inte kan inväntas.

Det ska av tandvårdsräkning eller genom kontakt med behandlande tandläkare framgå att behovet av behandling var akut. Det bör uppmärksammas att "akut besök" på räkningen inte innebär att behovet av behandling var akut enligt definitionen ovan.

Nödvändig tandvård

Med nödvändig tandvård avses att sökande ska uppnå godtagbar tuggförmåga, förhindra väsentligt försämrad tandstatus och är en förutsättning för att fungera socialt och kunna arbeta. Utgångspunkt vid bedömningen skall vara vad en låginkomsttagare normalt kan ha råd med. Kostnaden för tandläkarens undersökning i samband med kostnadsförslaget ska inkluderas i biståndet men inte kostnad för uteblivit besök.

Följande ska beaktas vid ansökan om bistånd till nödvändig tandvård:

- kostnadsförslag skall alltid begäras
- förtroendetandläkare ska konsulteras vid ansökningar om dyrare eller mer omfattande tandvård för en oberoende bedömning utifrån begreppet nödvändig tandvårdsbehandling
- en individuell bedömning ska göras av den sökandes förmåga att sköta sin tandhygien
- individuell bedömning görs av den sökandes möjligheter att bli självförsörjande och själv kunna bekosta tandvården inom en tid som är rimlig med hänsyn till behovet av tandvård.

Om bistånd till nödvändig tandvård beviljas ska beslut formuleras så att det framgår att kostnaderna skall beviljas under förutsättning av att personen är biståndsberättigad när faktura inkommer till socialtjänsten, och att beslutad tandvård skall slutföras inom ett år.

Faktura kan efter överenskommelse skickas direkt till socialtjänsten, men ska då ställas i klientens namn.

Särskilt tandvårdsstöd

Personer med bestående behov av omfattande vård och omsorg eller som lider av vissa sjukdomar kan ha rätt till Särskilt tandvårdsstöd. Det innebär att kostnad för tandvård likställs med övrig sjukvård när det gäller priser och högkostnadsskydd.

Ansökan om Särskilt tandvårdsstöd görs genom att läkarintyg skickas av läkare till Enhet Tandvård inom Västra Götalandsregionen, som gör bedömning av om rätt till intyg föreligger.

Årlig undersökning

Kostnad för en årlig undersökning är en godkänd utgift i samband med ansökan om försörjningsstöd under förutsättning att personen har varit aktuell för försörjningsstöd mer än ett år och inte väntas bli självförsörjande inom kort.

Frisk tandvård

Ekonomiskt bistånd till frisk tandvård beviljas som regel inte.

Delegation

Socialsekreterare beslutar om bistånd till akut tandvård till faktiskt kostnad samt om bistånd till nödvändig tandvård upp till 25 % av basbeloppet per år. 50 % av basbeloppet på 1:e socialsekreterare. Kostnad därutöver beslutas av arbetsutskottet för individärenden.

47 Telefon

Kostnad för telefonabonnemang ingår i riksnormen. Mobiltelefon med telefonkort kan jämföras med och utgöra ett billigare alternativ till fast telefoninstallation.

Inköp av mobiltelefon

Bistånd till inköp av mobiltelefon kan beviljas om den sökande helt saknar egen telefon eller tillgång till en telefon och det bedöms nödvändigt utifrån sociala eller arbetsmässiga skäl. Bistånd beviljas då till billigast möjliga modell, upp till maximalt 1 000 kronor (smartphone). Bistånd till mobiltelefon beviljas maximalt en gång per år och det är den enskildes ansvar att hantera telefonen varsamt för att undvika att det tappas bort, blir stulen eller går sönder.

48 Umgänge

Socialtjänsten ska stimulera umgänge med båda föräldrarna. Om det finns ekonomiska hinder som parterna inte kan lösa ska socialtjänsten verka för att göra umgänget möjligt.

Varannan helg

Den förälder som barnet är folkbokfört hos har rätt till underhållsstöd från Försäkringskassan om den andre föräldern helt eller delvis inte betalar underhållsbidrag.

Förälder som uppbär försörjningsstöd och som barnet inte huvudsakligen bor tillsammans med erhåller tillägg för umgänge med dagsbelopp, som registreras i normberäkning utifrån antal dagar. Rätten till umgänge ska kontrolleras och omfattningen ska framgå av dom, avtal eller intyg från boendeföräldern.

Om boendeföräldern uppbär försörjningsstöd skall motsvarande avdrag göras för denne vid längre umgänge till exempel vid lov. Avdrag för boendeföräldern görs inte vid umgänge varannan helg.

Växelvis boende

Vid växelvis boende, då barnet bor lika mycket hos båda föräldrarna, kan vardera föräldern ansöka om underhållsstöd (underhållsstöd vid växelvist boende) hos Försäkringskassan. Barnbidraget delas lika.

Vid växelvis boende kan föräldern erhålla bistånd motsvarande riksnorm för barnet/barnen den tid det eller dessa bor hos föräldern. Barnet registreras i normberäkningen som 50 % bosatt i hushållet.

Umgängesresor

Se resor

49 Uteätartillägg

En ensam person som saknar matlagningsmöjligheter i sin bostad, erhåller utöver norm 17% av basbeloppet/år och person uppdelat månadsvis.

Uteätartillägg kan bland annat komma ifråga för boende på vandrarhem eller gemensamhetsboende.

50 Utgifter försörjningsstöd

Socialtjänstlagen slår fast att socialtjänstens verksamhet skall bygga på respekt för människornas självbestämmanderätt och integritet. En konsekvens av detta synsätt är att det ekonomiska stödet till försörjning bör utformas så att bidragstagaren själv ges utrymme att planera och fatta beslut om den egna ekonomin inom ramen för det erhållna biståndet.

Den enskilde skall genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå

50.1 Uppdelning

Försörjningsstöd lämnas till skäliga kostnader för:

1. livsmedel, kläder och skor, lek och fritid, förbrukningsvaror, hälsa och hygien, barn- och ungdomsförsäkring samt dagstidning och telefon (riksnormen)
2. boende, hushållsel, arbetsresor, hemförsäkring, kosttillägg samt avgift för fackförening och arbetslöshetskassa (skäliga kostnader vid behov)

Man kan också, om särskilda skäl föreligger, få hjälp med andra kostnader (livsföring i övrigt). Exempel på detta är hälso- och sjukvård, tandvård, barnomsorgsavgift, hemutrustning, umgängesresor, glasögon, flyttkostnader med mera.

Försörjningsstödet delas upp i två delar. För den ena delen beviljas bistånd enligt en schablon, riksnormen, som är lika för alla kommuner. Den andra delen av försörjningsstödet ska alltid skälighetsprövas. Rätten till bistånd för dessa behov är inte mindre än de övriga.

Försörjningsstödet storlek

Riksnormen är densamma över hela landet och justeras årligen utifrån bland annat konsumentprisindex. Riksnormens storlek för ett enskilt hushåll är beroende av hushållets sammansättning. Ekonomiskt bistånd till övriga poster beviljas vanligtvis till faktisk kostnad, så länge den är skälig och rimlig och kan styrkas av den enskilde. Huvudregeln är att lägsta möjliga skäliga kostnad beviljas.

51 Utländska medborgare

Beträffande försörjningsstöd till utländska medborgare gäller följande:

Turister

Personer som är att betrakta som turister bör i första hand vända sig till sitt hemlands konsulat eller ambassad. Om ett akut behov inte kan tillgodoses på annat sätt kan försörjningsstöd komma ifråga. Det bör då i regel avse biljett till hemlandet, att besöka ambassaden samt uppehålle i avvaktan på hemresa.

Nordiska medborgare

Ansökan om ekonomiskt bistånd prövas utifrån samma bedömningsgrunder som gäller för svenska medborgare.

Personer med uppehållstillstånd och arbetstillstånd

Ansökan om ekonomiskt bistånd prövas utifrån samma bedömningsgrunder som gäller för svenska medborgare.

Asylsökande

Migrationsverket har huvudansvar för de asylsökande i Sverige. Ekonomiskt bistånd åt asylsökande (LMA) är statliga medel och betalas ut direkt till personen från Migrationsverket. Bidraget utbetalas fram tills dess personen erhållit uppehållstillstånd. Därefter kan man, om man är berättigad, erhålla etableringsersättning via Arbetsförmedlingen.

Flyktingar

Personer som har fått uppehållstillstånd som flyktingar prövas utifrån samma bedömningsgrunder som gäller för svenska medborgare. Flyktingar omfattas av etableringsreformen de första två åren efter att uppehållstillstånd är utfärdat och kan då, om de är berättigade, få insatser och inkomst i form av etableringsersättning (samt i förekommande fall etableringstillägg eller bostadsersättning) via Arbetsförmedlingen. Vanligtvis är ett hushåll självförsörjande genom etableringsersättningen, men undantag kan förekomma, som exempelvis:

- ”glappet” mellan att Migrationsverket slutar att utbetala LMA-ersättning och den enskilde har ett etableringsprogram hos Arbetsförmedlingen som ger rätt till ersättning
- hushåll med många medlemmar, där etableringsersättningen inte är tillräcklig
- vuxna ensamstående som delar bostad med annan än sitt eget barn och som därför varken kan få etableringstillägg eller bostadsersättning

EU-medborgare

EU-medborgare har uppehållsrätt i landet under tre månaders tid eller så länge man har arbete eller en realistisk möjlighet till arbete. Efter tre månaders vistelse i Sverige har EU-medborgare fortsatt uppehållsrätt utan uppehållstillstånd om han/hon har arbete, är egen företagare eller aktivt söker jobb och har en realistisk möjlighet till arbete. Förutsättningen för EU-medborgares rätt att vistas i landet är bland annat att man inte är en belastning för biståndssystemet.

Om EU-medborgare söker ekonomiskt bistånd ska bedömning göras av den sökandes uppehållsrätt i Sverige. Upphållsrätt kan man ha om man är:

- arbetstagare eller egen företagare i Sverige
- aktivt arbetssökande och bedöms ha en verklig möjlighet att få en anställning. För att anses vara aktivt arbetssökande ska man vara inskriven vid Arbetsförmedlingen och vara beredd att ta anvisat lämpligt arbete, samt i övrigt uppfylla kriterierna beskrivna under Arbetssökande vuxna. Om man har sökt arbete i sex månader utan resultat bedöms man som huvudregel inte ha en verklig möjlighet till anställning.
- familjemedlem till en EU-medborgare med uppehållsrätt enligt ovanstående två punkter

Bedömning ska också göras av om den sökande har Ale kommun som hemkommun, på samma sätt som vid övriga ansökningar om ekonomiskt bistånd.

Om den sökande inte uppfyller ovanstående krav om uppehållsrätt och hemvist är han/hon som huvudregel inte berättigad ekonomiskt bistånd. I vissa fall kan akut bistånd ändå behöva beviljas för att kunna bekosta exempelvis resa till hemlandet samt kost och logi i väntan på resan.

Svenska medborgare som befinner sig utomlands

Personer som befinner sig utomlands kan få stöd genom att vända sig till aktuellt lands ambasad. Se lag (2003:491) om konsulärt bistånd.

52 Våld i nära relationer

Skyddsbedömning görs av Vuxenenheten. Se även IFO-övergripande riktlinje kring våld i nära relationer, som ligger länkad i Sharepoint.

Att uppmärksamma våld i nära relationer

Enligt 5 kap 11 § SoL har socialnämnden ett särskilt ansvar vad gäller person som utsätts för våld eller hot om våld. Till socialnämndens uppgifter hör att verka för att den som utsätts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp.

Som stöd i att uppmärksamma våld i nära relationer används FREDA kortfrågor, som finns på Socialstyrelsens hemsida. För riskbedömning kan FREDA farlighetsbedömning användas.

Barn

Socialnämnden skall särskilt beakta att barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående vuxna är offer för brott och kan vara i behov av stöd och hjälp enligt 5 kap 11 § SoL. Om det kommer till handläggares kännedom att ett barn kan ha bevittnat våld ska en internanmälan göras omgående till mottagningsenheten alternativt barn- och ungdomsenheten om ärenden är pågående.

Ekonomiskt bistånd när det förekommer våld i nära relationer

I vissa situationer kan det vara aktuellt att bevilja ett akut och/eller långsiktigt ekonomiskt bistånd till person som lämnar ett förhållande där det förekommer våld, för att möjliggöra detta. I en sådan situation kan det godtas att äktenskapsskillnad inte vunnit laga kraft. Om det finns tillgångar att vänta vid till exempel bodelning eller försäljning av bostad kan försörjningsstöd beviljas mot återkrav.

Vid beräkning av försörjningsstöd kan det vara aktuellt att godta kostnader för:

- tillfällig adressändring
- namnbyte
- säkerhetspaket (låsbyte, titthål, kedja, larm)
- dubbla hyreskostnader under uppsägningstid
- kostnad för äktenskapsskillnad
- hemutrustning (beakta att eventuell bodelning kommer att ske)
- kläder
- mobiltelefon